Huszonkilencedik évfolyam 54-ik szám.

ELŐFIZETÉS
HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona
Egy hóra ..... 2 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hóra ..... 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK.
4-hasábos petit sor egyszer 20 fill, minden következő 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 657.
KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-Társaság.
József főherczeg-ut 22. sz
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914. | FŐSZERKESZTŐ: STAUBER JÓZSEF | Szombat, március 7.

Mai számunk főbb közleményei:

Nem emel vádat az ügyész Lengyel Zoltán ellen.
A csanádi püspök a plébániák számadásairól.
Tisza és Apponyi vitája a román kérdésről.
Katarau merénylete az Árpád-emlék ellen?
Az Aradi Villamossági r. t. közgyülése.
Gyermekvédelmi ügyosztály a városnál.
Hozományért pereit parasztnábob.
Kémkedésért elitélt zászlós.
A lelkész elzüllött fia.
Falusi panama.
Tarkaságok.

Mérlegszépités.

Arad, március 6

A kettős könyvvezetésben nem tartja magát mindenki olyan hozzáértőnek, mint például a szinibirálatban, vagy a kép-becslésben. És e miatt igen sokan voltak, a kik előtt hieroglifák maradtak az autóbusz deficitjéről szóló tudósitás sorai. Ez a tudósitás arról a lelki tusakodásról szólt, a mely a városházát lepte el: ugy csinálják-e az autóbusz mérlegét, hogy kiderüljön a deficit, vagy ugy, hogy ne derüljön ki? Az első olvasásra valami nagyon rosszat gondolhattak a laikusok. A kétszer kettő négy elvénél fogva vagy haszonnal dolgozik egy üzlet, vagy nem. A haszon, a nyereség: a jövedelmek és a kiadások különbözete. Ha az egyik, vagy másik nagyobb, a szerint van veszteség, vagy nyereség. Harmadik nem létezik. A ki ezen változtatni akar, az...

Ne mondja ki az elhamarkodott véleményt a publikum. Mert a könyvvezetés, a mérlegkészités dolga tényleg rugalmas valami, és sok dologban alkalmazkodik a fölfogáshoz. Nekem lehet ugyanis valaminő vagyonomról, például egy házról az a fölfogásom, hogy annak értéke gyarapodott; a gyarapodás tehát az én nyereségem. Másnak az lehet a véleménye, hogy az ingatlan értéke csökkent, tehát én ott veszitettem. Ugyanilyen változó lehet a fölfogás arról a haszonról, amelyet már biztosnak lehet venni, vagy amely még függőben van, — és igy tovább.

Az autobusz üzem mérlegei, ahogy azokra emlékszünk, hijával voltak az iparvállalatok mérlegei azon tételének, amelyeket „értékcsökkenési tartalékok"-nak neveznek. Ez abból indul ki, hogy semmi sem tart örökké. És miután minden dolog lassan, fokozatosan pusztul el, az értékének bizonyos részét mindig el kell venni, a haszonból félre kell tenni. Az autobuszok nemcsak hogy örökké nem tartanak, de erős rongálásnak vannak kitéve, és bizonyos időn belül rokkantakká lesznek. Akkor a városnak lesz egy állitólagos vagyona, autobuszai, amelyek a mérlegben annyit érnek, mint a mennyiért azokat vette, — amelyek azonban a valóságban az ócskavas hivatását és értékét töltik be. Akkor tehát vastagon ütne ki az esztendőkön keresztül folytatott „mérlegszépités."

Az a kérdés, hogy van-e szükség, van-e menthető ok a mérlegszépitésre? Cél, a mely ezt a technikát szentesiti? Ha a város benne lenne egy üdvös, eredményes városiasitó mozgalomban, amelyet egyetlen vállalat deficitjének kitüntetésével nem szabad lelohasztani, értenők a dolgot. Vagy, ha a város tul akarna adni az autobuszokon, — hát ez kissé megtévesztése lenne a vevőnek, de a város érdeke azt is megbocsáttatná. Vagy, ha utját kellene állani egy ujabb kisérletnek, amely az autobusz-viteldijakat föl akarja emelni, — jó. De a viteldijakat már fölemelték és arra, hogy ujra fölemeljék, a legnagyobb fölháborodás provokálásának veszedelme nélkül gondolni se lehet.

A deficitet tehát ki kell becsületesen mutatni, sőt be kell vallani azokat a deficiteket is, amelyeket az előző években eltakargattak. A város már nem szüntetheti be az autobuszokat. A lóvasut megváltása óta ez az egyetlen társas közlekedő eszköze a városnak, amely kényelmes, gyors is, jó is, tehát el kell viselni ezt a deficitet. El kell viselni, pedig most már kettős a veszteség. Egy esztendő előtt azzal vigasztalt a polgármester bennünket, hogy az autobusz igazi haszna tulajdonképen az a megtakaritás, amelyet a lóvasutat használó polgárok a konkurrencia folytán felére leszállitott lóvasuti viteldijakon érnek el. Ma ez a megtakaritás is a vizbe esett.

Mindegy, szemébe kell nézni a deficitnek és higgadt kereskedők módjára — miután a jövedelmek gyors

Muló évek az Aranykéz-utcában

Irta: Krudy Gyu'a.

... A kalamárisban kiszáradt a tinta és a körbelábu iróasztal, amelyen a nagyapám idejéből való kalendárium mutatta a nap és hold járását s a vásárokat, megtelt porral. A himzett irómappa, — egy drága nő ajándéka, és a bronz-bagoly, a ludtollak és a diósgyőri árkusok, egy verseskönyv, felütve egy helyen s ott szomoru vers hajlékony sorai és a mindenféle álmok, amelyek felrebbenő látszanak, amint a poros könyveket, iratcsomagokat megmozditom helyükön, álmatlan éjjelek gondolatai, hosszu őszi délutánok látományai, egy szomoru nap emléke, apró tollvonásokkal az irómappa szélén megörökitve, csákók, szálló madarak, furcsa E betük és szabályos kis négyszögek, amelyek akkoriban keltek életre e tollhegy nyomán, midőn végrend letet fogalmaztam, a vas gyertyatartón végigcsurgott az ezüst pecsétviasz és egy sziv örökre bezárult.

Egy esztendő mullott el azóta, hogy az iróasztalomnál ültem és elbeszélést irtam az Életképeknek. Macsodán! Ez volt hősöm neve, sürü szemöldöke összenőtt homlokán. Mig a hölgyet Estellának hivták. Vachot Sándor azt mondta a kávéházban, hogy nem a legsikerültebb müveim közül való, — pedig rólad zengett a büszke lant, ó boldog szerelem. A Csigában, az egykori Vörösmarty-asztalnál korunk irói álarcot viselő orgyilkosai, gonosz megjegyzésekkel kisérték a novella megjelenését. P. K. siller-borába szokás szerint nagyokat harapott, de hatalmas sárga fogsorait dühös kuvasz módjára csattogtatta az én lábikráim felé. „Egy költő nem zenghet mindig a boldogságról — vélekedett — csupán a kéményseprők boldog emberek Pesth-Budán. Lám, Petőfi is, amint megnősült, vesztett költészetében." Mórfoki, az egykori sugó azt merészelte mondani, hogy Macsodán egy közönséges hülye, mert nem ugrott be a nyitvalevő erkélyen. A boldogtalan Kuthy Lajos a másik asztaltól bólogatott fodros fejével, amely bátran beillene a francia fodrász kirakatába, de őt nem szokás tudomásul venni. Mig éjféltájban hosszu, mély léptekkel az Aranykéz-utcában ballagtam, magamban keserüen bevallottam, hogy legutolsó müvemnek korántsem volt olyan sikere, mint a régebbieknek. Mórfoki a Falusi estvé-t hetekig szavalva olvasta az ujságból és a Bánatos utazás csaknem megőrjitette a fiatal irói társaságot. Ismeretlen gavallérok borultak nyakamba a Váci-utcán és a hölgyek a szalónokban rólam beszélgettek. Ah, mennyi gáláns kalandot mulasztottam el a főváros urnői körében, akik a divatos irókat honorálni szokták! Nagy élveteg szemek tapadtak reám a páholysorból a szinházban, a tánceteremben finom bókok repdestek felém drága ajkakról, titkos kézszoritásoknak vagyok megőrzője s a városerdőben nem egyszer sétálgattam a juharfák alatt kart-karba öltve kisasszonyokkal, akik az irókat olvasni szokták. Mindezt akkoriban szivesen elmulasztottam, mert szenvedélyem oly rabbá tett, hogy csupán az esett jól, amit ő parancsolt: Estella, az aranymivesné. S mily boldog voltam, ha vad féltékenységében megtiltotta, hogy egyes kacér urnőkkel beszélgessek! A szivem körül finom melegség terjengett, midőn az italtól azért tiltott, mert a bor lángralobbantja véremet és a boros emberek feslett nők martalékai szoktak lenni! Muzsám volt, levegőm volt, alvásom és ébrenlétem, mindenem ő volt. A kis fekete betüket neki irtam és a szalonjában a Közlöny még a nyomdafestéktől frissen került a rokokóasztalkára. Fekete szemével figyelmesen ment végig a sorokon, kis kezén a rubint-vére és nyakán kékkövekből régi kis feszület, kis lába keresztbe vetve, mint egy keleti asszonyé és fekete hajára lepke módjára röppent egy-egy sugár a borongós őszi délutánból, — szemben ültem, kalapomat kezemben hintáztam, köpenyegemet vállamról leeresztettem s a velencei tükörben megpillantva fodros fürteimet, eszembe jutott D. színész a Don Cézár-ból. Majd befejezvén az olvasást, felállott és jobbról-balról megérintette arcomat ajkával, amelynél finomabb és nemesebb nincs Szevillában.

fokozására alig van mód, — azt kutatni: hol lehetne a deficitet okozó kiadásokon, fecsérléseken megtakaritásokkal csökkenteni. Ebben el kell menni a végső határig, s ha azután is megmarad a deficit, meg kell azt őrizni hasznos tapasztalatnak arra az időre, amikor ujra valamely „brilliáns vállalatba“ fog a város, ahogy annak idején az autóbuszba kezdett.

Tisza és Apponyi vitája a román kérdésről.

(A képviselőház ülése.)

Fővárosi tudósitónktól.

Budapest, március 6.

Hosszu szónoklatok, argumentumok és ellenargumentumok, itt-ott egy kis szócsata, közbeszólás és visszavágás, egyszóval egy normális hangu és szinü képviselőházi tanácskozás: ez volt ma a régóta egyhangu, vagy botrányoktól zajos Ház képe. *Mihályi* Tivadaron, *Farkas* Pálon és *Apponyi* Alberten kivül Tisza István gróf vette ki részét a vitából. Kétszer is felszólalt. Felelt Mihályinak, felelt Apponyinak, ujból-ujra végigszántott a román tárgyalások sikján. Ez a kérdés a miniszterelnöknek valóságos szenvedéllyel szeretett témája és igy ma is teljes alapossággal, tökéletes ismeretével minden részletnek állta a harcot álláspontjának igazáért.

(Az utólagos rendreutasitás.)

A képviselőház ülései már vagy egy hete mindig azzal kezdődnek, hogy az elnök valakit, egy vagy több előző napi közbeszólót utólagosan rendreutasit. Ez a megszokottá váló elnöki szórakozás ma sem maradt el.

Beöthy Pál elnök háromnegyed tizenegy órakor nyitja meg az ülést.

Az elnöki irományok előterjesztése után az elnök Kende Péterti, aki tegnap Bartos János beszéde alatt közbekiáltott, hogy szemtelenség ilyen hangon beszélni, utólag rendreutasitja.

A Ház harmadik olvasásban is megszavazza a tegnap elfogadott törvényjavaslatokat. Ezután áttérnek a miniszterelnök válaszának megvitatására a román tárgyalás ügyében.

(A román álláspont.)

Az első szónok **Mihályi** Tivadar, a nemzetiségi párt elnöke.

— Ellenfeleink — ugymond — elhomályositani igyekeznek a mi igazi intencióinkat. A román nép ügye annyira világos és tisztán áll, hogy abba hamis motivumokat belemagyarázni nem lehet. A román nemzeti párt alkotmányos szellemben, törvényes alapon és békés uton küzd népe boldogulásáért.

Fernbach Károly: Látszik a debreceni esetből!

Mihályi Tivadar: Ezen békés óhajtól volt áthatva a párt mindannyiszor, amikor csak tárgyalásokat kezdtek vele. A koaliciós kormány alatt Wekerle magához hivatta a komité tagjait, de e tárgyalások sem jutottak eredményre. Tárgyalást kezdett velünk Khuen-Héderváry is. A választáson azonban összetört minket s aztán nem került többé szóba a dolog. A függetlenségi párt is elismerte, hogy van román nemzetiségi párt. Felolvassa Kossuth levelét, melyben Mihályit felszólitotta, hogy a fehirati vitában vegyenek részt. (Nagy zaj a baloldalon.)

Györffy Gyula: Önök is a magyar nemzetet képviselik.

Mihályi Tivadar: Az ellenzék bünnek minősiti azt, hogy a kormány szóba áll a nemzetiségi párttal. Hát ezt érdemelte meg az a nép, amely életével és vérével védte a hazát.

Kun Béla: És mészárolta negyvennyolcban a magyarságot.

Mihályi Tivadar: Az eddigi kormányok is formailag ugyanezt a módot követték a béke létrehozása érdekében. Reánk nézve közönyös, hogy melyik kormánnyal és melyik államférfival állunk szemben. Mi a népek békéjét akarjuk és tisztán elvi álláspontra helyezkedtünk. A miniszterelnök teljes precizitással ismertette itt a tárgyalások anyagát. Kivántuk, hogy a román nemzet politikai fejlődésének lehetőségét mozditsák elő.

Kun Béla: Román nemzet? Itt csak egy nemzet van, a magyar!

Mihályi Tivadar: Mi mindent elkövettünk, hogy közeledjünk a miniszterelnök ur álláspontjához, de a megegyezés nem jöhetett létre. A jogegyenlőség elve szerint, minden nemzetiséget egyenlő jogok illetnek meg. Világos az az ellentét, mely a nemzetiségi párt és a miniszterelnök felfogása közt fennállott. Ennek dacára még mindig titkos paktumról beszélnek. Az idők haladnak, s *jöhetnek olyan események, amelyek minket továbbra is sajnálatos dividált állapotban találnak. Ezért nem mi leszünk a felelősek.* Kérjük a magyar társadalom jóindulatát is, ne rontson nekünk, ugy mint a béketárgyalások idején. Mi tudjuk, hogy itt élnünk-halnunk kell. De a magyar nemzet teremtse meg az ehhez szükséges föltételeket. A nemzetiségi párt az általános választói jogtól legalább negyven mandátumot várt.

Szmrecsányi György: Beigérték maguknak.

Mihályi Tivadar: Mi az az egységes állam? Ha az államegység alatt a nyelvi egységet értik, akkor mi ezt tagadjuk, mert ez öngyilkos politika. Mi nemzeti egyéniségünkről lemondani sohasem fogunk. A sovinizmus érdekei ellentétesek a magyar nemzet igazi érdekeivel. Határozati javaslatot nyujt be, felhivja a kormányt, inaugurálja olyan politikát, mely az ország politikai egységének és népei érdekének mindenben megfelel. (Helyeslés a jobboldalon.)

(A miniszterelnök a nemzetiségiekhez.)

Tisza István meg akarja világitani a kérdést s épen ezért felolvassa azt a választ, a mit a mult év áprilisában a megbeszélések végén adott a románoknak. Akkor nem volt felelős állásban s csak pro memoria foglalta irásba a választ. Ez lényegében oda konkludál, hogy külön román-párt fentartása nemcsak veszedelmes, hanem káros is, de ezt a kérdést döntsék el a románok. A közigazgatás nyelvének magyarságát a modern közigazgatás szakszempontjai irányitják s épen ezért nemzetiségi vidékeken a tisztviselőknek érteniök kell az ott használt nemzetiségi nyelvet is. A hajdubodrogi püspökség nem jelent magyarositást. *A magyar birtokok rohamosan mennek át román kézbe.* Ha ezt Magyarország megakadályozza, ez még nem agressziv fellépés. A választási reform erőviszonyainak megfelelő arányban biztosit szavazati jogot. Erdélyben ugrásszerü lépést vesz a románság politikai jogokban. E pontra megjegyzi Tisza, hogy itt tévedés van. Mert akkor még nem látták előre a választói jog hatását.

— Az első és második eszmecsere, az első és második felvonás közt — folytatta Tisza — lényeges különbség nincs. Álláspontom nem változott e tekintetben sem. Mélyen sajnálom, hogy nem sikerült a mélyreható különbségeket eliminálni. De ma már nem olyan reménytelen a kérdés. Kilátás van rá, hogy összeegyeztetjük a magyar politika érdekeivel. Mi a konzekvenciák viselésére is hajlandók vagyunk, kérdés az, hogy ki mire gondol. A képviselő ur a beolvasztás ellen tiltakozik. Ezt senki sem akarja. Mi a politikailag egységes magyar nemzetet akarjuk megteremteni. A politikai érvényesülés garanciája az, hogy jogos óhajtásaikat összhangba hozzák a magyar állam életfeltételeivel. (Taps a jobboldalon.) Ezen a téren fogunk találkozni, *kérjük a képviselőket ne habozza-*

— Maga a legnagyobb iró Pesten!

(Mily furcsa, hogy ma ezt leirom és nem szégyellem érte magam!)

Ah, elmult szép hosszu esték! A fehér kályhában, mint az Andersen mese pittegett-pattogott a tüz, a lámpaernyőn korcsolyázó ladyk szálltak, az órának hangja, mint a harangütés éjszaka egy ó-német városka felett és szép fehér kutya hevert a tigrisbőrön: landsknechtet játszottunk hármasban az aranymives urral. S gyakran zárva találtam már a Csiga vasajtaját, midőn bucsut vettem a barátságos háztól. Meg-megállottam az utcán és hol egy dalt fütyültem magamban, hol hangosan sóhajtottam, mint a költőknél olvastam. „Estella!!“ — kiáltottam fenhangon a néptelen utcákon és csöppet sem bántam, hogy a Kávéforrásnál összes ellenségeimet egybegyülve láttam a sárga függöny hasadékán át és gunyoros arcuk azt üzente, hogy e percben tán épen rólam és a szép aranymivesnéről beszélgetnek. Egykor sürün töltöttem az éjszakákat a tekézőasztal mellett és az Életképek bankóit elvitte a talián márki ügyes dobásaival. Ellenségeim bizonyosra vették, hogy az aranymives bolt kincsei nemsokára az olasz zsákmányára kerülnek, — hisz az életben ez igy szokott lenni. A gyanut is elkerülendő, a Belváros játékos boltjait kivettem szórakozásaimból, csupán egy országuti gyanus lebujban játszadoztam néha éjszaka, ahol senki sem tudta nevemet. Mindazonáltal nem sokáig maradt titokban, hogy ismét régi szenvedélyemnek hódolok. Állandó veszteségeim anyagilag teljesen tönkrejuttattak. Vidám kedélyem, költői lendületem, amely a társaságban elmélázásra késztette a nőket, elhagyogatott. Gyakran voltam szótalan és komor, midőn is adósságaimra, nem teljesitett kötelezettségeimre gondoltam.

Estella előtt nem maradhatott titokban kedélyem változása. Egy délután magához hivatott a bizalmas, öreg cseléd utján, akinek köszönhető, hogy csaknem minden nap láttuk egymást és a kis szalonban, hol gyakran térdepeltem lábánál s egymásnak örök hüséget fogadtunk, ahol nyitott ajtónál csókolóztunk fékevesztet szenvedélyünkben és a legelemibb óvatosságról is megfeledkezve élveztük a szerelem és kéj adományait, Estella a homlokomra tette a kezét.

— Ma nem szerelmeskedünk, Károly. Ne nyuljon hozzám. Komolyan akarok magával beszélni. Önnek gondjai vannak.

— Asszonyom! feleltem. — Kivánjon tőlem bármit, csak azt az egyet ne, hogy önt bajaimmal, kellemetlenségeimmel untassam. Szeressen! Az élet, a perc elröpül. Jöjjön a karjaimba.

Az asszony komolyan csóválta fejét.

— Nem tudom önt látni gondok közepette. Bizonyos összeget megtakaritottam, amelyet ime rendelkezésére bocsátok. Ha igazán szeret, elfogadja ezt tőlem.

A szekrényhez lépett, amelyen pásztorok voltak láthatók a fényes ajtón. Egy marokinbőrből való régi erszényben finoman pengett az aranypénz. Két karjával erősen átölelt, miközben mellényem alá, fodros ingembe csusztatta az erszényt.

Végtelen boldogság fogott el.

Soha ilyen érzésről fogalmam nem volt. Büszke és megalázott voltam egyszerre. Dacolni és sirni szerettem volna. Jövendő életemet nyugodt folyásu, tiszta nagy folyónak láttam, amely szinte boldog áhitattal fodrozik a tavaszi napsütés alatt. Gazdag vagyok, gazdag leszek mindig, hisz ezentul csak szomorkodnom kell, hogy drága, imádott asszonyom segitségemre legyen. Ez órában a világ valamennyi férfiát mélységesen megvetettem. En vagyok mind között a legkülönb. Engem szeret legjobban egy asszony. A legokosabb, a legbölcsebb, a legszebb férfi vagyok. Most már beszélhet a rossznyelvü P. K. a Csigában, amit akar. Ha eszembe jut, nem is leszek többet pénzért iró skribler.

Nagyon boldog és szerelmes délutánt töltöttünk ezután. Estella könyezett boldogságában és erkélyéről hosszan utánam nézett, midőn elhagytam az Aranykéz-utcát. A fodrásznál csigákba fodorittattam hajam s elhatároztam, hogy estére a maszka-bálat felkeresem, ahol tudomásom szerint jól szoktak mulatni.

Száz darab császári arany volt az erszényben.

nak a minket elválasztó árok átlépésére. (Hosszantartó taps a munkapárton.)

(A magyar radikálizmus.)

A következő szónok **Farkas** Pál volt.

Mihályi Tivadar — kezdte — azt mondta, hogy hárommillió román képviseletében van itt. Ebben tévedés van. Mert ennek a Háznak minden tagja a magyar nemzet képviseletében van jelen. A közelmultban Debrecenben merénylet történt, amely az orgyilkosság legutálatosabb megnyilatkozása. Amikor látjuk, hogy őrültek és gonosztevők alávaló cselekményeit általánositani akarják, a történelem elmult eseményeire kell utalni. A debreceni merénylet miatt nem szabad az egész románságot megvádolni. Azzal vádolták a miniszterelnököt, hogy az ő tárgyalásai lovat adtak a nemzetiségi aspirációk alá. Egy előkelő alkotmánypárti képviselő a debreceni merényletben a titkos kézválaszát látta. Ez a vélemény alapos revizióra szorul. Szemelvényeket olvas fel a Scotus Viator könyvéről elhangzott birálatokban. A szocializmus eszméjének hirdetője egy pódiumon állott Apponyival és az ellenzék tagjaival. De nem akar politikai tőkét kovácsolni ebből az ellenzék ellen. Mert a kritika értékét mi sem jellemzi jobban, mint az, hogy még Vázsonyit is az osztályuralom kitartottjának mondta.

Lovászy Márton: Azt is olvassa fel, amikor Tiszát dicsérte.

Farkas Pál: Hiszen én mondtam, hogy Jászi Oszkár politikai meggyőződését nagyrabecsülöm. Ha Justh Gyula itt volna, helyeselné a miniszterelnök nemzetiségi politikáját. Jászi Oszkár is helyesli, mert a miniszterelnök politikája és a Justhé közt nincs különbség.

Bakonyi Samu: Nagy tévedés.

Farkas Pál: Jászi Oszkárnak igen különös fogalmai vannak a polgári demokrácia fogalmáról. Engem például, aki születésemnél és származásomnál fogva egyenesen oda tartozom, — kizár onnan. Ezért olyan nehéz aztán nálunk egy társadalmi osztályba elhelyezkednünk. (Derültség a munkapárton.)

(Az átkozódó antiszemita lelkész.)

Farkas Pál: A magyar radikálisok együtt jelennek meg a pódiumokon a konzervativekkel. A mi társadalmunkban kevés ember találja meg igazi helyét, nálunk vannak marxista bankdirektorok és néppárti programmal fellépő hitsorsosok. Birálja a radikálizmust.

Kovácsy Kálmán közbeszólt.

Farkas Pál ingerülten válaszolt:

— Ugy látom, hogy tudományos kérdésekben Kovácsy képviselő ur kompetensebb, mint én.

Kovácsy Kálmán: Kikérem magamnak, hogy velem gunyolódjék. Maradjon csak a hitsorsosainál, *foglalkozzék csak a zsidókkal.* Nem járja, hogy az ember egy szót sem szól, úgy belekötnek.

Nagy zaj támadt az ellenzéken és mozgás a jobboldali sorokban. **Farkas** Pál igy felelt:

— *Ha a zsidóknál maradok, nem fogok olyan papot találni, aki nőket megátkozna.* (Óriási taps a jobboldalon.)

Farkas Pál ezután azzal fejezte be beszédét, hogy bizalommal van a miniszterelnök személye és politikája iránt.

(Apponyi a románok ellen.)

Apponyi Albert gróf beszélt ezután általános figyelem közben:

A mai napon el kell utaznom Budapestről, — mondotta — ezért csak röviden szólalhatok fel. Ezt a kérdést, amit ma tárgyalunk, izolálni szeretném ettől az izzó légkörtől, amelyeket a feldult politikai helyzet teremtett. Ha Farkas Pál beszédével foglalkoznám, ugy mellékvágányra terelném a kérdést. Inkább hagyom magamon száradni azt a vádat, hogy Jászi Oszkárral, Scotus Victorral és a Világ-gal szolidáris vagyok. Hogy más világnézetü politikusokkal kerültem egy pódiumra, azt a mai felfordult politikai helyzet okozta. Farkas Pál azt állitja, hogy lehetetlen, hogy Károlyi Mihály gróf legyen vezére egy radikális és demokratikus pártnak. Az arisztokrata születés ezt nem zárja ki.

Pető Sándor: Rendszerint demokrata születésüek árulják el a demokráciát.

Apponyi Albert gróf: A miniszterelnök beszéde közben valaki azt kiáltotta közbe: Bün volt az, hogy a miniszterelnök a románokkal béketárgyalásokra összeült! Mi nem ismerjük el, hogy a képviselő urak a Házban a románok képviseletében vannak itt. Valamennyien a magyar nemzetet képviselik s abban a törekvésben, hogy valamennyi polgártársunk egyenlő jogokat élvezzenek, egyek vagyunk. Kifogásolom, hogy a miniszterelnök egy olyan csoporttal tárgyalt, amely az ország állami egységével ellenkező nézetet vall. Politikai hibának tartom ezt. Rám nézve nem volt meglepetés, hogy a miniszterelnök ur nem adta fel a nemzeti egység elvét, hanem azt tartom főhibának, hogy olyan egyénekkel lépett érintkezésbe, akikkel elvi álláspontjuk miatt szóba állni nem lehet. A miniszterelnök ur azt mondotta, hogy a telepitési akcióban a kormány nem lehet aggresziv. — Milyen messze állunk mi az aggresszivitástól! Hiteles statisztikai adatokból tudom, hogy 165.000 hold föld került román kézre a magyar birtokból. A legnagyobb sajnálattal töltött el, hogy elejtették a Darányi által kezdett telepitési politikát. Nem aggressziv, hanem aktiv telepitési politikát követelünk. A hajdudorogi püspökség kérdésében a miniszterelnök kilátásba helyezte, hogy a román nyelvü könyveket visszautasitja a román egyházmegyékhez. Holott tudjuk, hogy sokkal több magyar nyelvü község van román egyházmegyékben, amelyek tulságos erővel románositanak.

Reszéde végén a külpolitikai helyzettel foglalkozik, visszapillantást vet a háborus eseményekre, Románia szerepére és kijelenti, hogy politikai érdekeket pillanatokra szolgálhat a mostani rendszer, de gyengiti a nemzetet. Háromnegyed négykor fejezte be Apponyi beszédét és utána következett a déli egy órás szünet.

(Tisza felel Apponyinak.)

Szünet után, délután öt órakor **Beöthy** Pál elnök ujból megnyitja az ülést.

Tisza István gróf áll szólásra, hogy válaszoljon Apponyinak. Sajnálatát fejezi ki mindenekelőtt afelett, hogy Apponyi Albert grófot komoly ügyei távoltartják, de örül annak, hogy sok tekintetben egy véleményen van Apponyival. Ő szivesen vitatkozik mindenkivel, de azt hiszi, hogy ebben a kérdésben minden magyar embernek egy véleményen kell lennie. Apponyi a kérdés minden részletébe belemerült, de hallgatott azokról a kérdésekről, amelyekben ugy látszik egy véleményen van vele. Ilyen a román intelligenciának a hivatalokban való aktiv szerepe, továbbá az, hogy a néppel érintkező magyar tisztviselők a nép nyelvén is beszéljenek és hogy a választójog és a választókerületek beosztása terén a nemzetiségiek jogai megvédessenek. Azt hiszi, hogy ezekután senki sem illetheti őt a hazaárulás vádjával és el fog maradni a sajtó támadása. Konstatálja az *egyetértést az állami népoktatás terén is*, ez meglepetés számára, amelynek igen örül. A görög keleti autonomiára vonatkozólag kijelenti, hogy minden magyar ajku görög katolikust nem lehet a hajdudorogi püspökséghez osztani, a románok megmaradnak a püspökség területében, de a határszéli románságot be kell csatolni a régi egyházmegyéjéhez.

(A drága iskolák.)

Rátér arra, hogy az épitkezési mánia a kis községekben is észlelhető. Szegény községek negyven-ötvenezer korona költséggel épitenek iskolát.

Felkiáltások balról: A tanfelügyelő is hibás.

Tisza István: Nagyon is.

Huszár Károly: Ott is vannak panamák.

Tisza István: E nemtelen rágalom ellen felháborodva tiltakozom.

Felkiáltások jobb oldalról: Ujságiróknak beszélt.

Huszár Károly: Mire mondta, hogy nemtelen rágalom?

Tisza István: Arra, hogy a tanfelügyelőknél is vannak panamák.

Huszár Károly: Nem azt mondtam, hanem azt, hogy az épitkezésnél vannak panamák.

Felkiáltások jobboldalról: Menjen vissza néptanitónak.

Huszár Károly: Ugy látszik, önnek szüksége van egy néptanitóra.

Elnök: Huszár Károly képviselő urnak nem volt joga közbeszólni és igy nem is polemizálhat.

Tisza István gróf konstatálja, hogy egyes tanfelügyelők hatása alatt történnek a tulépitkezések. Az ellenzék a tárgyalásokban erővel árulást keresett és mikor nem talált, akkor ahhoz a régi zsidó anekdotához fordult, hogy „nem tetszik a menyasszony orra". (Tetszés. Derültség.)

(A radikális áramlat ellen.)

Tisza István: Ha Apponyi arra figyelmezteti, hogy milyen veszedelem fenyegeti a magyar nemzetet, rámutat arra, hogy a legnagyobb veszedelem a benső széthuzásban van. Ne mondja azt Apponyi, hogy az egyesités munkáját csak demokratikus haladással lehet elérni.

Huszár Károly: Nem fogják sokáig a nép előtt a parlament kapuit zárva tartani.

Elnök rendreutasitja Huszár Károlyt.

Huszár Károly: Köszönöm a nép nevében.

Felkiáltások jobbról: Fogja be a száját.

Huszár Károly: Azt az urat is utasitsa rendre.

Elnök: Tudom a kötelességemet, ne figyelmeztessen a képviselő ur.

Tisza István gróf elismeri, hogy Európa államaiban *ellenállhatatlan áramlat van a radikalizmus felé*, de ennek első következménye a parlamentek tekintélyének csökkenése. Ha Isten fenn akarja tartani ezt az államot, akkor meg fogja adni az erőt arra, ellentálljon ennek az áramlatnak, amely a halál leheletét árasztja maga körül. Kéri a határozati javaslat elfogadását.

Óriási éljenzés és lelkes taps követte a miniszteretnök nagyhatásu beszédét, majd **Huszár** Károly szólalt fel személyes kérdésben. Ő azt mondotta csak, hogy az iskolaépitésekné vannak panamák és interpellálni is fog ebben az ügyben, hogy bebizonyitsa, hogy egy megyében két iskola körül voltak panamázások. Ami pedig az ő polgári foglalkozását illeti, azt tartja olyan becsületesnek, mint akár Miskolczyét, akár Szinnyey-Merse Félixét.

Elnök ezután jelenti, hogy az interpellációs könyvbe két interpelláció van bejegyezve: Rakovszky Istváné a parlamenti őrség tárgyában és Bikády Antalé a polgári iskolák tárgyában.

A jegyzőkönyvek hitelesitése után ezzel az ülés negyed nyolckor véget ért.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	**357**
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás	**151**
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	**151**
Nyomda	**151**

VÁROS ÉS MEGYE.

Gyermekvédelmi ügyosztály a városnál.

— Inditvány a közgyüléshez. —

Az Aradi Közlöny tudósitójától.

Arad, március 6.

Fontos intézmény megvalósitása érdekében nyujtott be ma kérelmet Arad város törvényhatósági bizottságához számos városi bizottsági tag. Steigerwald Alajos, Varjassy Lajos dr., Faragó Rezső, Hegyi Albert, Schütz Henrik, Stauber József, Kohn S. N., Leopold Zsigmond, Glück Károly, Tisch Mór dr., Maresch Gyula, Mandl Vilmos dr., Zima Tibor, Reinhart Gyula, Weisz Márkus, Cziráky Márton, Bing János, Zerkovitz Rudolf, Kilényi János, Funkelstein József, Priegl István dr., Rozsnyay József dr. és Tabakovits Emil azt kérik a közgyüléstől, hogy Budapest és Aradmegye példájára állitson föl *gyermekvédelmi ügyosztályt*, amely a városi árvaszék kebelében müködnék. A beadvány elmondja, hogy az árvaszékek mai szervezetükben nem felelnek meg magasabb rendeltetésüknek. A vagyonnal nem biró, de a szülői házban kellő gondozásban nem részesülő gyermekek védelmét kellene szolgálni a gyermekvédelmi ügyosztálynak. Egyik feladata volna a törvénytelen gyermekek védelme és a társadalom számára való megmentése. Az anyák ugyanis szégyenkeznek a törvénytelen gyermek miatt és nem részesitik olyan védelemben, amilyenben a törvényes kiskoruaknak van részük. A gyermek gyámja se felel meg feladatának, mert tehernek tekinti ezt a tisztséget. A gyermekvédő ügyosztálynak kellene ellenőrizni, hogy az apa megfizeti-e a tartásdijat és ha nem: — a pör iránt intézkedjék, mert a gyámok ezt majdnem mindég elmulasztották. Azt is ki kellene eszközölni az ügyosztálynak, hogy a törvénytelen gyermek szülei házasságra lépjenek és a kiskorut igy törvényesitenék. Ha ennek valami jogi, vagy formai akadálya van, el kell háritani az uj intézménynek. Ha pedig ez lehetetlenség, akkor arra törekedjék, hogy a gyermekek rokonhoz juthasson. Az uj ügyosztálynak kellene gondoskodni a gyermekmenhelyről kikerülő serdülő ifjak, vagy leányok munkába való elhelyezéséről is.

—

Az üzleti záróóra szabályozása. A márciusi törvényhatósági közgyülés elé terjeszti a tanács az üzleti záróóráról alkotott szabályrendelet tervezetet. Nagyjelentőségü szociális alkotás ez, amelyet a kereskedők épen olyan örömmel fogadtak amikor az 1913. évi XXXVI. törvénycikket az országgyülés megalkotta, mint az alkalmazettak. A törvény felhatalmazza a törvényhatósági joggal biró városokat, hogy szabályrendelettel intézze el a záróra kérdését. Az aradi kereskedelmi és iparkamara készitett egy tervezetet és annak alapján a rendőrség megalkotta a szabályrendeletet, amely az első szakasztól eltekintve, teljesen megegyezik a törvénynyel. A jogügyi bizottság *Varjassy* Lajos polgármester elnöklésével tartott ülésében foglalkozott a tervezettel, amelyet változtatás nélkül elfogadott. A szabályzat első szakasza szerint Aradon az üzletek: nyáron este fél nyolctól reggeli hétig, télen, azaz november 1-től március 31-ig, este héttől reggel fél nyolc óráig tartandók zárva, az élelmiszer és állami egyedárut árusitó üzleteket, amelyek nyáron este nyolctól reggel ötig, télen este nyolctól reggel hatig tartandók zárva. A bizottság nem vette figyelembe több szaktestületnek speciális kivánságát, mert azok legtöbbje bizonyos üzletekre külön óhajtják a záróra megállapitását, amit a törvény sem tesz meg.

A miniszter az autóbusz tarifaemeléséről. A belügyminiszter ma érkezett leiratával értesiti a város közönségét, hogy az autóbusz tarifaemelését, amelyet a mult esztendőben csinált meg a város, nagy megütközéssel fogadta és csak abból a kényszerü okból nézi el, mert ő nem lehet egy esetleges deficitnek az okozója. A miniszter továbbá figyelmezteti a várost, hogy végre alkosson már egy olyan szabályrendeletet, amely kimondja, hogy a törvényhatóság magának biztositja a társasgépkocsi közlekedést, mert még mindig ki van téve annak a veszélynek, hogy valaki autóbusz járatokra engedélyt kér és azt meg kell adni. A miniszter mindkét ügyben téved. A tarifaemelés, az ő akarata ellenére is deficittel jár, a szabályrendelet régen elkészült és nála van jóváhagyás céljából, sőt már módositásra is szorul, mert a közuti közlekedésről alkotott szabályrendelet elvei szerint a közlekedés a főuton ketté osztandó és a jogügyi bizottság épen ma tartott ülésében határozta el, hogy addig nem tárgyalja a közlekedési szabályzatot, mig az autóbusz szabályrendelet le nem érkezik.

A kávéházak terraszai. A város közte-reinek és járdáinak elfoglalását szabályozó intézkedéseket tárgyalta ma a jogügyi bizottság. Megállapitja az uj rend, hogy a kávéházi terraszok és kioszkok áprilistól október végéig állithatók fel, de csak 3 méternél szélesebb járdán és csak az üzlet vagy kávéház hosszuságában és a járda szélességének felén. Az Andrássy—Kussuth-téren a használati dij négyzetméterenként 3 korona, másut 2 korona.

Színészből rendőrtiszt. Az aradi rendőrségnél ujonnan szervezett segédtiszti állást, a melynek pályázati határideje tegnap járt le, ma töltötte be Urbán Iván báró főispán. Az öt pályázó közül *Beregi* Sándor drt, az aradi szinház tagját nevezte ki a főispán rendőrsegédtisztté. Beregi dr. március 15-én foglalja el uj állását a rendőrségnél.

A zsibárus ipar és a házalás rendezése. Régi, elavult és a mai viszonyoknak egyáltalában meg nem felelő szabályrendelet alapján gyakorolják Aradon a zsibárus ipart, amely például még mindig számhoz van kötve. *Greén* Nándor rendőrfőkapitány megigérte annak idején a nála küldöttségben járt érdekelteknek, hogy a kérdést reform utján rendezni fogja. Szabályrendelet készült, amelyet már többször ismertettünk és amely már nem ismer numerus clausust, azonban tekintettel arra a fontos szerepre, amely a bünügyi nyomozásban a zsibárusoknak jut, akként intézkedik, hogy ezek üzleti könyvei mindig a rendőrség rendelkezésére álljanak. Hasonlóképen a házalók is, akik igazolványt és láthatóan viselendő számot kapnak, a rendőrség ellenőrzése alá kerülnek. A jogügyi bizottság ma elfogadta ezeket a szabályrendeleteket és beterjeszti a közgyüléshez.

Folytatólagos sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1914. évi március hó 11-én, d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyülésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 41. A tanács előterjesztése a légszeszgyárral fennálló szerződés némely pontjainak módositása tárgyában. 42. A gáji róm. kat. kántori állásnak választás utján való betöltése. 43. A polgármester előterjesztése a Kádas Kálmán főjegyzőnek nyugdijba vonulása következtében a központi választmánynál megüresedett helyre Angel István dr. főjegyzőnek megválasztása iránt. 44. Grosz Samu számtisztnek kérvénye ujabb 3 havi szabadságidőnek engedélyezése iránt. 45. A tanács javaslata Nagy Kálmán vámfelügyelő helyettes részére megszavazandó 600 korona jutalomdij tárgyában. 46. A tanács előterjesztése egy városi zeneiskola és a városi zenekar létesitése tárgyában. 47. Az aradi patronázs egyesület kéri, hogy Arad sz. kir. város törvh. alapitó tagul lépjen be. 48. Steigerwald Alajos törvényhatósági bizottsági tag és társainak inditványa az árvaszék kebelében szervezendő gyermekvédő ügyosztály tárgyában. 49. Nagy Sándor dr. inditványa a Marta-gyári kizárt munkásokkal békés megegyezés létesitése tárgyában. 50. Polgármester előterjesztése Kabdebó János iskolaszéki tag helyére Tisch Mór dr. tiszti főorvos megválasztása tárgyában.

Az Aradi Villamossági r. t. közgyülése.

(Egy millió koronás tőkeemelés.)

Az Aradi Közlöny tudósitójától.

Arad, március 6.

Az Aradi Villamossági r.-t. ma délután 2 órakor tartotta tizennegyedik évi közgyülését a társaság Radnai-uti hivatalos helyiségében. A közgyülésen jelen voltak: *Fábry* Sándor dr., *Lunzer* Pál, *Ottenberg* Tivadar, *Pekár* Imre, *Schulek* Géza igazgatósági tagok és *Mellinger* József üzletvezető igazgató.

Pekár Imre elnök ismertetve a lefolyt üzleti év jelentését, közölte, hogy az 1913. üzleti évben ugy a villamos világitás, mint az erőátviteli áramszolgáltatás általában kedvezően alakult és hogy az Arad-Hegyaljai helyiérdekü Motoros Vasut részére az áramszolgáltatás a mult év április havában vette kezdetét. Az áramfogyasztás növekedése, valamint több szomszédos község áramszükségletének ellátása szükségessé tették a gépházi berendezésnek egy 2000 lóerős turbogenerátorral való bővitését, melynek üzembehelyezése az idei esztendő őszére várható.

Mellinger József igazgató terjesztette elő a mult évi mérleget, mely szerint a törlesztési és értékcsökkenési tartalékalapnak javadalmazása után 241,820 K 45 fillér nyereség mutatkozik. Osztalék cimén 225,000 K kerül felosztásra, azaz részvényenként 18 korona. Az igazgatóság elhatározta, hogy tekintettel az utolsó években létesitett nagyobb beruházásokra,

a részvénytőkét 2,500.000 koronáról 3,500,000 koronára emeli.

A közgyülés őszinte sajnálattal vette tudomásul, hogy *Tolnay* Kornél igazgatósági tag ezen állásáról a magyar kir. államvasutak igazgatóságának elnökévé történt kinevezése folytán lemondott és elhatározta, hogy Tolnay Kornélnak az ő kiváló képességével és tudásával, valamint lankadatlan buzgalmával a vállalat fejlesztése körül szerzett érdemei a közgyülés jegyzőkönyvében megörökittessenek.

Ezután az igazgatóság megválasztása következett. Elnökké *Gulácsy* Kálmánt választották, az igazgatóság tagjaivá pedig *Bethlen* Balázs grófot (uj), *Fábry* Sándor dr.-t, *Justus* Mihályt, *Kakujay* Károlyt (uj), *Lunzer* Pált, *Ottenberg* Tivadar udv. tanácsost, *Pekár* Imrét, *Schulek* Gézát és *Szirmai* Oszkárt. A felügyelő bizottság tagjai lettek: *Andor* Béla, *Erdélyi* Róbert, *Fodor* Vilmos és *Graetzer* Emil.

MULATSÁGOK

(=) Vasas-bál. Szombaton este lesz a Központi szálloda termeiben a Vasas-bál. A buzgó rendezőség teljes körültekintéssel fáradozott az estély sikerét Kneffel Lajos egyesületi elnök és Berta Béla biz. elnök vezetésével biztositani s tekintve azon nagyarányu érdeklődést, mely az estély iránt eddig is megnyilvánult, biztositékot nyujt ugy erkölcsi, mint anyagi tekintetben. Az estély jövedelme jótékony célt is szolgal, amennyiben gyarapitja a kereskedelmi alkalmazottak és tisztviselők nyugdij alapját.

Kémkedésért elitélt zászlós.

(Oroszország kémhálózata. — Tárgyalás a haditörvényszék előtt.)

Az Aradi Közlöny tudósitójától.

Bécs, március 6.

A bécsi törvényszék előtt ma megint kémkedési ügyet kezdtek tárgyalni A vádlott *Reich* János 29 éves nyugalmazott zászlós, egy steieri néptanitó fia, aki kilenc évvel ezelőtt Triesztben, később Jaroslauba szolgált. Jaroslauban több száz korona értékü kötelezvényt hamisitott és a büntetés elől Oroszországba szökött, előbb Varsóba, azután Moszkvába. 1908. márciusában egy tiszti barátját levélben megkérte,

küldje el neki Oroszországba a 34. gyalogezred mozgósitási tervét. Azt irta, hogy összeköttetésbe lépett az orosz vezérkarral

és kérte, hogy Jaroslau katonai terveit is küldje el. A mozgósitási tervért ezer rubelt igért.

Reichot Oroszországban váltóhamisitásért elfogták és kiadták Ausztriának. A przemysli törvényszék fogházában, mint vizsgálati fogoly, öngyilkosságot kisérelt meg. Az elmeorvosok véleménye alapján fölmentették és nyugdijazták. Ez 1909 ben történt. Reich 1911-ben egy laibachi cégnél komptoarista lett, ezer koronát sikkasztott, aztán Belgrádon, Szófián, Várnán, Odesszán keresztül *Kiewbe* menekült. Ott megismerkedett az ochrana több tagjával és a titkos rendőrség megbizásából a Kiewbe érkező idegeneket ellenőrizte. Reich azt mondja, hogy Kiewben Ausztria érdekében dolgozott és olyanokat, akiket Ausztria érdekében való kémkedéssel gyanusitottak, megmentett a börtöntől. Ezért aztán ő maga is börtönbe került és a kiewi kémkedési központban elébe állitották az alternativát:

— Vagy börtönben maradsz, vagy kémkedni fogsz Oroszországért!

Reich — a maga vallomása szerint — látszat kedvéért beleegyezett a kémkedésbe, mert nagyobb pénzhez akart jutni. Ötven rubelt és utlevelet kapott, hogy Bécsbe utazzék és *kémlelje ki az első hadtest mozgósitási tervét*, Bécsben hasztalan igyekezett ágensi álláshoz jutni, kénytelen volt visszatérni Kiewbe, ahol szemrehányásokkal fogadták. Ő ekkor hamar összeállitott egy beszámolót a galiciai lovasmanőver tervezetéről ujságcikkekből, de azt, mint értéktelent eldobták. Ujabb instrukciókat adtak neki, hogy menjen Tarnopolba, Krakkóba és Lembergbe, kapott is száz rubelt, de 1912. karácsonyán Lembergben elfogták. Letartóztatása után elfogták egyik levelét is, amelyben Kiewből szemrehányást tesznek neki, hogy nem dolgozott semmit.

A volt zászlós azzal védekezett a mai tárgyaláson, hogy ő csak a látszat kedvéért ment bele a kémkedésbe, mert ki akart szabadulni a kiewi börtönből. Az orosz katonai hatóságoknak nem szállitott semmit, sőt az osztrák hadvezetőségnek akarta elárulni oroszországi tapasztalatait. A vád azonban mindezt hazugságnak minősiti. Bizonyitékok vannak arra, hogy

a volt zászlóst azért küldték másodszor is Galiciába, mert első megbizatását kitünően teljesitette.

Katonai képessége miatt egyenesen rátermett a kémkedésre, veszedelmes iratokat azonban nem találtak nála. A tárgyalást ma befejezték és

Reich volt zászlóst három évi sulyos börtönre itélték kémkedés miatt.

Reich pöre a két Jandrics-testvér kémkedési afférja után nagy szenzációt, egyuttal nagy nyugtalanságot is kelt, mert az orosz kémkedésnek egyre nagyobb arányai derülnek ki.

Nem emel vádat az ügyész Lengyel Zoltán ellen.

(Váratlan fordulat a Polónyi-pörben.)

Fővárosi tudósitónktól.

Budapest, március 6

A budapesti királyi ügyészség ma végzést hozott, melyben elejtette a Lengyel Zoltán ellen emelt hétesztendős vádat: a nagy pör reprize igy esetleg elmarad.

Az érdekes és meglepő elhatározásról, mely ellenzéki körökben érthetően nagy feltünést keltett, *Sélley* Barnabás dr. főügyész-helyettes ma reggel értesitette Polónyi Gézát. Ezzel egyidejüleg a főügyész-helyettes a következő átiratot intézte Balogby Györgyhöz, az esküdtbiróság elnökéhez:

Visszalépek a vádtól!

Nyomtatvány utján elkövetett rágalmazás vétségével vádolt Lengyel Zoltán dr. bünvádi ügyében bejelentem, hogy az általam közérdekből átvett vád képviseletétől ezennel visszalépek.

Indokok; Az 1907. évi január hó 29-ik napján Polónyi Géza igazságügyminiszter feljelentést tett a budapesti ügyészségnél, Lengyel Zoltán dr. országgyülési képviselő ellen sajtó utján elkövetett rágalmazás vétsége cimén. A feljelentés tárgya a Budapesten megjelenő A Nap cimü politikai napilap 1907. január 22-éről keltezett 19. számában közzétett Vádat emelek feliratu cikk volt. Az e sajtóközleményben foglalt tényállitások a feljelentő sértettnek nem a közhivatalnoki működésére vonatkoznak. Ekként a feljelentés tárgyává tett büncselekmény főmagánvádra üldözendő. A királyi ügyészség azonban a most hivatkozott törvényszakasz utolsó bekezdése alapján *a vád képviseletét közérdekből átvette.* — Közérdek kivánta ugyanis azt, hogy azok a vádak, amelyek a vádbavont cikkben a főmagánvádló miniszter ellen konkrét tényállitások alakjában hozattak fel a nyilvánosság előtt, az ügyészség közvádlói közremüködése mellett tárgyaltassanak. Ez pedig az 1908. évi április hó 27-én kezdődő és ugyanazon év május hó 4. napján befejezett esküdtbirósági főtárgyaláson megtörtént. Ezek szerint *megszünt az indoka annak, hogy a királyi ügyészség a vádat közérdekből tovább képviselje.*

Egész szokatlan a büntető igazságszolgáltatásban, hogy egy uj tárgyalásra utasitott ügyben, anélkül, hogy bármi uj momentum fölmerült volna, az ügyészség visszalépjen a vád képviseletétől. Nem elejtette a vádat, hanem visszalépett tőle azzal a meglepő megokolással, hogy egyszer már végezte a vád képviseletét és az épen elég volt a közérdeknek.

Politikai okok?

Az ügyészség uj állásfoglalásában politikai motivumokat látnak és azt tartják, hogy az ügyészség nem saját elhatározásából lépett vissza a vád képviseletétől. Tegnap érkezett le hir szerint az ügyészségre *Czárán* főügyész *sürgős utasitása, hogy az ügyészség ne vállalja tovább* a közvád képviseletét. Sélley nyomban eleget tett a parancsnak és meghozta végzését, melyben benne volt, hogy a vádtól való visszalépés *felsőbb utasitásra történt.*

A végzést sokszorositás és kézbesités előtt bemutatták felsőbb helyen és a leirásban ekkor már kimaradt belőle az a passzus, hogy felsőbb utasitásra.

Ezzel a hirrel szemben a Bud. Tud. illetékes helyről nyert értesülés alapján közli, hogy a hir nem felel meg a valóságnak és a végzés *semmiféle felsőbb revizió alatt nem volt.*

Polónyi gondolkozik.

A képviselőházban az ujságirók megkérdezték Polónyi Gézát, hogy átveszi-e mint főmagánvádló a vád képviseletét? Polónyi igy felelt:

— Hogy mit fogok tenni, arról ebben a pillanatban nem nyilatkozhatom. Mindenesetre fel fogom keresni a királyi ügyészt és megköszönöm neki, hogy a vádat eddig képviselte. Persze tudomásul veszem azt a kijelentést is, hogy a kérdés közérdekből tisztázva lévén, a vádat tovább nem vállalja. Hogy én fellépek-e mint főmagánvádló, még nem tudom, előbb meg fogom beszélni a dolgot politikai barátaimmal.

Elnapolták a főtárgyalást

Az ügyészi vádelejtés következtében *Balogh* György törvényszéki elnök már ma délben végzést hozott, amelyben a *március 23-ra kitüzött főtárgyalást elnapolta.* A végzés felhivja Polónyi Gézát, nyilatkozzék nyolc napon belül, átveszi-e a vád képviseletét, magáénak tekinti-e az ügyészi vádiratot, avagy uj vádiratot óhajt-e benyujtani? Miután a végzés szerint Polónyi Gézának az a joga is megvan, hogy kérheti a bizonyitás kiegészitését, a március 23-ra kitüzött főtárgyalás pedig már egészen közel van, az elnök az idő rövidségére való hivatkozással a kitüzött főtárgyalást elhalasztja.

Ma délelőtt megjelent a törvényszéken *Polónyi* Dezső dr., aki kijelentette, hogy atyja csak örül annak, hogy a vádat már nem az ügyészség képviseli, mert igy a főtárgyaláson szabadabb kezet nyer. Polónyi meglepetéssel hallotta az ujságiróktól, hogy az elnök már el is napolta a tárgyalást s kijelentette, hogy holnap benyujtja beadványát, amelyben *belenyugszik az ügyészi vádiratba.* Kijelenti, hogy a bizonyitás kiegészitését nem kéri s igy a főtárgyalás elnapolására szerinte semmi szükség nincs.

A lelkész elzüllött fia.

— Az apa vádoló tanuvallomása. —

Az Aradi Közlöny tudósitójától.

Makó, március 6.

A makói járásbiróság tegnap egy jó családból való, iskolázott, de teljesen lezüllött fiatalembert itélt el csavargásért a közveszélyes munkakerülőkről alkotott törvény alapján. Az elitélt, *Chován* Zsigmond egy lutheránus pap fia s különös érdekességet kölcsönöz az ügynek, hogy *a vád koronatanuja épen a fiu apja,* Chován Viktor *bánhegyesi* lelkész volt.

Chován Zsigmond, amikor csavargás miatt a biróság elé állitották, apjára hivatkozott, mint aki igazolni fogja, hogy neki rendes állása és foglalkozása van. Célját azonban nem érte el, mert ép az ősz pap kérte a biróságot, hogy itéljék el fiát és kényszeritsék munkás, dolgos életre.

Elmondotta az apa vallomásában, hogy fia még csak hatodik gimnáziumba járt, mikor először elitélték hat havi fogházra, mert nagynénje szekrényét feltörte és abból pénzt lopott el.

— Mikor büntetését kitöltötte — folytatta az elkeseredett apa — hazajött s dologkerülő életet folytatott, egész nap csavargott, többeket lopásra csábitott. Minden fenyitőeszközt kipróbáltam, de hiába. Ekkor elzavartam a háztól. De hiába, éjjelenként hazatért, belopózkodott, s a kamrában vagy a padláson keresett magának szállást. A nappalt isten tudja hol töltötte, elcsavargott, elkóborgott, csak épen nem dolgozott, pedig tetszik látni, elég erős, birna dolgozni.

Az öreg Chován elmondotta még, hogy végül utiköltséget adott fiának, hogy Amerikába menjen, de a fiu csak Tótváradig váltott jegyet s ott egy éjszaka elmulatta keservesen összekuporgatott pénzét.

A járásbiróság a megtévelyedett fiatalembert, aki már huszonötször volt büntetve különböző vétségekért, *hat havi fogházra* itélte.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Szinházi müsor:

Szombat: *A kis király*, operette. (A bérlet.)

* **Ábrányi a debreceni szinigazgató.** *Debrecenből* jelentik: A város szinügyi bizottsága ma tartott ülést a szinház bérlete tárgyában és Ábrányi terveit egyhangulag elfogadta. A bizottság javasolja a tanácsnak, hogy Ábrányitól negyvenezer korona biztositék letételét kérje. A bérlet részleteiről és feltételéről a tanács fog Ábrányival tárgyalni.

* **Egy aradi mükedvelő zenész ünneplése.** A legnépszerübb aradi mükedvelő zenész, *Robitsek* Samu nyolcvanadik születésnapja alkalmából az „Aradi Filharmonia Egyesület" melynek az ünnepelt az egylet 24 éves fennállása óta mai napig buzgó közremüködő tagja s tavaly óta tiszteletbeli elnöke, vasárnap délelőtt rendkivüli közgyülést tart a kulturpalotának a Salacz-parkra néző termében. Belépődij nincs. *Mandl* Vilmos dr. elnök üdvözli Robitsek Samut, *Kovács* Vince kulturtanácsos a városi tanács nevében fog szólani a legidősebb aradi zenészhez, ki számos alkalommal müködött közre minden kulturális intézmény zenei produkcióin. Az ünnepélyre Budapestről is többen jelentették lejövetelüket. Este nyolc órakor á la Carte társas vacsora lesz a „Fehér Kereszt"-ben.

* **A szinház jelentései.** *A szerkesztő ur.* Amig a Kis király diadalmas sikerek között kerül nap-nap után szinre, addig az aradi szinház vigjátéki együttese, Tristán Bernardnak, a franciák egyik legragyogóbb tehetségü vigjátékirójának legujabb darabjára, „A szerkesztő ur"-ra készül. Tristán Bernard, akinek Az ismeretlen táncos, A kis kávéház és még néhány ragyogó bohózata Aradon is óriási sikereket hozott, ebben az uj bohózatában a francia ötletesség egész arzenálját hozza. „A szerkesztő ur"-ban meg vannak mindama kellékek, amelyek hosszu életüvé avatják a bohózatot. „A szerkesztő ur" a jövő hét szerdáján kerül először szinre; a bohózat főbb szerepeit a társulat elsőrendü tagjai játszák.

Vasárnap délután Szomory Dezső szinte páratlanul álló sikert aratott darabja, Mária Antónia kerül szinre, délutáni előadásban először. A Mária Antónia vasárnap délutáni előadása iránt óriási érdeklődés nyilvánul meg; egészen bizonyos, hogy zsufolt ház fogja megnézni Szomory pompás drámáját.

* **Az elüzött fiu reprize.** (Psilander az Apollóban.) A közönség régi kérését teljesitette az Apolló-szinház igazgatósága, amikor müsorra tüzte Az elüzött fiu reprizét. Az Apollószinház uj helyiségét nyitotta meg ezzel a csodás Nordisk-drámával, amelynek drámai szépségei még mindig élnek a közönség emlékezetében. Számos levélben kérték a szinház direkcióját arra, hogy Az elüzött fiut, amely a legsikerültebb Nordisk-filmnek nevezhető, tüzze ujból müsorra. Az Apolló méltányolva a kéréseket, szombaton és vasárnap tartja meg az értékes s nagy érdeklődésre számot tartható reprizt. 3

* **Az Atlantis a legnagyobb kulturesemény,** amellyel csak a kinematográfia megajándékozhatta az emberiséget. Milliók és milliók csodálták már ezt a minden képzeletet fölulmuló filmet, amelynek első vidéki premierje hétfőn lesz az Apollóban. 3

* **Psilander kép az Urániában.** Hosszu szünet után ismét egy repriz keretében látni fogjuk Psilandert, még pedig a parádés szerepében. A dráma a férfit meghódító nő s a szilárd akaratu, vakmerő ember küzdelmét tárgyazza. Ezer baj és veszedelem közepette mindenkor hősi erővel áldozza fel magát a férfi, de a szerelmi ostromoknak utolsó perceg ellenáll. Végre egy hajmeresztő produkció után, felolvad a férfi sziv jégkérege és a szerelmesek egymásé lesznek. A szerepben Psilander és partnere Else *Fröhlich* a legkiválóbbat nyujtják. Az élvezetes slágeren kivül egy egész sereg humoros kép gondoskodik a közönség szórakoztatásáról. 5

* **A ballerina hőstette** Robinneval az Uránia legközelebbi szenzációja. 5

* **Egész könyvtárakat** és egyes könyveket, régi iratokat, hires irók és államférfiak levelezését és kéziratait, eredeti festményeket, egész bélyeggyüjteményeket jó áron, készpénzért vásárolok. Ugyszintén veszek régi levelezéseket 1835—1875-iki évekből, főképen pedig magyar bélyegeket 1871—72-ből, osztrákokat 1850—1858-iki időkből. Az irodalom és tudományosság minden ága üzletemben gazdag választékban található, könyvtárak berendezését jutányosan szállitom, sőt elfogyott kiadásu müvek is kaphatók üzletemben. Kivánatra árjegyzéket küldök. Ajánlatokra azonnal válaszolok, rendeléseket fordulólag intézem el. Kerpel Izsó könyvkereskedése és antikváriuma Aradon. 411

TÖRVÉNYKEZÉS

Falusi panama.

— Provizió az eladott bikákért. —
Az Aradi Közlöny tudósitójától.

Arad, március 6.

Székudvar község közbirtokossága 1911. december havában megbizta *Ottava* István közbirtokossági elnököt és *Kádár* Ignác pénztárost, hogy a közbirtokosság hat darab tenyésztésre már alkalmatlan bikáját adja el. Az elnök és a pénztáros a bikákat fel is hajtatták a kisjenői vásárra, ahol *Emenet* Jakab ujszentannai gazda a bikákért 340 koronát igért, azonban Ottava és Kádár nem neki, hanem *Vajda* Artur békésesabai mészárosnak adták el a bikákat ugyanezért az árért, de ugy, hogy Vajda a közbirtokosság számára csak 320 koronát nyugtázott egy-egy bikáért, husz-husz koronát pedig Ottava és Kádár „provizió" fejében kaptak.

Emenet a dolgot megirta a közbirtokosságnak, amelynek nevében *Ardelean* Mihály székudvari községi biró *Jancu* Kornél dr. utján feljelentést tett Ottava és Kádár ellen. Az ügyészség megszüntette a nyomozást, de Jancu felfolyamodott a határozat ellen s a királyi tábla elrendelte a nyomozás folytatását.

A törvényszék hütlen kezelés miatt helyezte vád alá az elnököt és pénztárost, aki felett ma itélkezett az aradi törvényszék. Ottava és Kádár tagadták, de tagadásuk mit sem használt, mert ellenük vallott Emenet, sőt Vajda is, aki elmondotta, hogy a bikákért egyenként 340 koronát adott, holott a két megbizott csak 320 koronával számolt el. A törvényszék *egy-egy havi fogházra itélte a vádlottakat.* Érdekes, hogy ugy Ottavának, mint Kádárnak *több, mint százezer korona vagyona van.*

§ **A fényes koronák.** Az aradi rendőrség tegnap letartóztatta *Bernhard* Jozefa sziléziai merschewitzi illetőségü állitólagos énekesnőt, aki Melchert Ferencné füszeráru üzletében egy öt koronást váltva, a pultról állitólag három koronát el akart lopni, sőt Melchertné feljelentése szerint ötven koronája hiányzott. Bernhard Jozefát ma a rendőrség átkisérte a járásbirósághoz, ahol *Otrubay* Dezső kir. járásbiró itélkezett felette. Az asszony azt állitotta, hogy ő nem akarta a három koronát ellopni, csak becserélni, mert azok fényesek voltak s fülönfüggőket akart belőlük készitettni. Azt is tagadta, hogy a hiányzó ötven koronát ő lopta el s ez az állitása plauzibilisnek is látszott, mert össze-vissza öt koronát találtak nála. A járásbiró felmentette Bernhard Jozefát, akit visszakisértek a rendőrséghez, amely csavargás miatt fog eljárni ellene.

§ **Gondnokságok.** Az aradi kir. törvényszék *Demuth* Tamás kürtösi állatorvost, *Bitang* Péter 33 éves, gör. kel., nős, feltóti lakost, özv. *Petrik* Jánosné szül. Kohn Franciska 54 éves, izr. vallásu, szentesi születésü, aradi lakost, *Annaházy* György szapáriligeti lakost, *Tomucza* György gör. kel. vallásu, 35 éves, dudi lakost, *Pányik* Anna körösesentei lakost jogérvényesen gondnokság alá helyezte.

§ **A feleséggyilkos büntetése.** *Szegedről* jelentik: Tury Sándor harmincnyolc éves csongrádi lakos feleségét folytonosan pénzért zaklatta. A mult év novemberében feleségével bálban volt és ismételten pénz kért tőle. Az asszony a kérésen felháborodott és férjét a bálban jelenlevők szemeláttára megpofozta Tury hazament és fegyverrel tért vissza a bálba, hol feleségét sziven lőtte. Az asszony azonnal meghalt. A szegedi törvényszék esküdtbirósága a mai tárgyaláson bünösnek mondotta ki a férje és tiz évi fegyházra itélte.

§ **Kártérités — Marosba forditott szekérért.** A mult év április huszonkilencedikén *Milos* Vazul fuvaros szénával megrakott kocsijával a Maros partján az aradi lovasuttársaság téglagyára mellett hajtatott. Egyszerre egy megrakott vasuti teherkocsi érte utól a szekeret, azt a sinek és a védgát korlátja közé szoritotta. A sin és a korlát között azonban mindössze négy méternyi a hely s igy a több tonnás teherkocsi a szénával megrakott szekeret annyira neki szoritotta a korlátnak, hogy az kidült s befordult a Marosba. Milos két lova belefulladt a vizbe, rakománya tönkrement s a kocsi is kárt szenvedett. A fuvaros kártéritésért pörölte be a lóvasuttársaságot s a törvényszék kétszáz koronát meg is itélt neki. Feljelentést tett ezenkivül a vaggonokat vontató lovak kocsisa, *Druzso* Tivadar ellen is testi épség elleni kihágás miatt. Otrubay Dezső kir. járásbiró ma tárgyalta az ügyet, azonban itélethozatalra nem került a sor, mert a járásbiró elrendelte a polgári pör iratainak beszerzését, azonkivül helyszini szemlét fognak tartani annak megállapitására, hogy a sin és a korlát között volt-e annyi hely, hogy a szénás szekér kocsisa kellő óvatosság mellett elhajthatott volna ott.

§ **Elitélt tolvaj detektiv.** *Budapestről* jelentik: Mint ismeretes *Dolgos* Gyula detektiv több letéti értéktárgyat és elzálogositott aranyláncot lopott el. A budapesti törvényszék a mai főtárgyaláson egyrendbeli lopás és egyrendbeli hivatali sikkasztás büntettében bünösnek mondotta ki és nyolc hónapi börtönre itélte a detektivet. A többi vádpont alól Dolgost kellő bizonyitékok hiányában a biróság felmentette.

§ **Rablóbarlang a pincében.** *Budapestről* jelentik: A budapesti büntetőtörvényszék ma tárgyalta annak a betörőbandának ügyét, mely a Nádor-utca és Balaton-utca között volt lerombolt hengermalom pincéjében tartózkodott és onnan állandóan veszélyeztette a környékbeli lakóságot. A törvényszék a banda tagjai közül *Szakács* Ferencet és *Schubert* Ferencet másfélévi börtönre, *Illés* Rezsőt két és fél évi börtönre, *Vagács* Jánost négy hónapi fogházra itélte. Illés az itélet ellen felebbezett, a többiek megnyugodtak.

SPORT.

\+ **Turistakirándulás Olaszországba.** Rómában négy napot töltenek az aradi turisták és onnan mennek Nápolyba, Pompei, Vezuv, Sorrento megtekintésére és Capriba. A kirándulásra vonatkozó programot az aradi turista egyesület (kulturpalota) minden érdeklődőnek megküldi és készséggel ad mindennemü felvilágositást ugy szóval, mint irásban. A kirándulás május hó 24 től junius hó 5 ig, két hétig tart. Jelentkezni lehet április hó 5 ig.

A rendőrfogalmazó tragédiája.

— *A bünös asszony. — Gacsóné vallomása.* —

Fővárosi tudósitónktól.

Budapest, március 6

A rendőrség ma egész délelőtt folytatta a kihallgatásokat a szerencsétlen Csiszár fogalmazó borzalmas halála dolgában. *Kóródy* Béla rendőrkapitány, a meggyilkolt tisztviselő egykori hivatalfőnöke, vezeti a nyomozást s egymásután idézi maga elé mindazokat, akik Gacsó Gyula multjáról s a szerencsétlen *Csiszár* fogalmazó és *Gacsóné* összeköttetéséről felvilágositásokat tudnak adni. Igy kihallgatták *Czeglédy* Károly mester-utcai füszerkereskedőt, aki elmondta, hogy Csiszár fogalmazó és Gacsóné nem most találkoztak először. Az ujságokban megjelent tényképekben

felismeri azt a párt, mely már több izben megfordult a boltjában.

Hideg vacsorát, felvágottakat, borokat vásároltak s azokat magukkal vitték. Hamarjában három ilyen esetre emlékszik vissza, lehet azonban, hogy többször is voltak ott.

Gacsó Gyula multjára nézve is szerzett be adatokat a rendőrség. Megállapitották, hogy a rajzoló még a közelmultban *együtt élt egy özvegyasszonynyal*, aki hosszabb ideig pénzelte. Utóbb azonban elhagyta az asszonyt, aki aztán rövidesen férjhez is ment. Néhány héttel ezelőtt Kispesten, az utcán találkozott Gacsó az asszonynyal és férjével. Valamin összevesztek s a veszekedés hevében Gacsó revolvert rántott s agyon akarta lőni a férjét. Épen akkor ment arra *Mickelsberg* Jenő gróf, aki odaugrott Gacsóhoz, leteperte a földre s kicsavarta kezéből a revolvert. A kihágási eljárás még ma is folyik Gacsó Gyula ellen a kispesti kapitányságon.

A tragédia körül folyó nyomozás mindinkább azt deriti fel, hogy a halott rendőrfogalmazó mellett legalább is

ép oly bünös az asszony.

Gacsóné, aki Kovács Mihály kispesti asztalos segéd leánya, a dráma előzményeiben nem játszott olyan szerepet, hogy a fogalmazó halálra érdemes bünös nőcsábitóként bánt volna vele. A csinos és kis intelligenciáju asszony igy mondja el maga a történteket:

— Nem vagyok bünös, érzem és tudom, hogy becsületes asszony vagyok. Semmiről sem tehetek. Nem akartam megcsalni az uramat, *Csiszár valósággal hipnotizált.* A mult esztendő novemberében följelentést tettek ellenem a kispesti rendőrségen. Amikor Csiszár Imre dr. maga elé idézett, láttam, hogy tetszem neki, de én mire sem gondolva, beszéltem vele. Talán örültem is a szimpátiájának, mert azt hittem, fölmentenek. Az első kihallgatás után egyre-másra kaptam az idézéseket. Végre beleuntam a sok szaladgálásba és megmondtam neki, hogy fejezze be már az ügyemet. Ekkor randevut kért tőlem. Megmondtam neki, hogy tisztességes asszony vagyok, szeretem az uramat, nem járok randevukra. Egyszer amikor beidézett magához és arról panaszkodtam, hogy éhes vagyok, dél elmult, késön érek haza:

Csiszár ebédelni hivott és én vele is ebédeltem egy vendéglőben.

Máskor moziba csalt el és voltam is vele egy moziban, de ott a *sötétben olyan szemtelenül udvarolt*, hogy nem is akartam többé látni. Hogy ujra idézést kaptam, felhivtam telefonon és megkérdeztem, hogy mit akar tőlem. Csiszár sirt a telefonba. Azt mondta, ha nem találkozhatunk, gyászos vége lesz ismeretségünknek. Megrémültem: ez az ember talán öngyilkos lesz s akkor én vagyok az oka halálának. Délután hat órakor a Mester-utcában találkoztunk. Megragadta a kezem és beszélni kezdett. Hogy mit, már nem is tudom. Valósággal elkábitott a szavaival. Csak arra rémültem fel, amikor azt mondta: menjek fel a lakására. Nem akartam, mire *becsületszavát adta, hogy ujjal sem fog hozzámnyulni.* Hittem a szavának, gondoltam, ezzel megnyugtatom az exaltált embert, ha nyugodtan megmondhatom neki, hagyjon nekem békét. Akkor döbbentem meg, amikor bezárta az ajtót. Ebben a pillanatban ő lett urrá fölöttem. Nem tartotta meg a szavát, hiába tiltakoztam, védekeztem mézes-mázos szavai ellen, valósággal öntötte belém a pezsgőt. Szegény, gyenge asszony vagyok, elvesztettem a öntudatomat. Hogy aztán mi történt, nem tudom. Elaludtam, csak reggel ébredtem fel. Sirva szaladtam haza és elmondtam mindent az uramnak. Igy történt . . .

A Fekete kéz titkára.

(A titokzatos amerikai magyar. — Rosszul sikerült látogatás.)

Fővárosi tudósitónktól.

Budapest, március 6

Az alkotmány-utcai fogházból tegnap egy rejtelmes multu embert kisértek a toloncházba, honnét a napokban a határra viszik, noha bölcsője Magyarországon ringott.

Weiszberger Náthán Beregmegyében Rotkocón született s 1904-ben mint tizennyolc esztendős legény vándorolt ki Amerikába. Fontos oka volt rá, hogy hazát cseréljen. A beregszászi törvényszék sikkasztásért egy esztendei fogházra itélte s már nem volt messze az idő, hogy megkezdje a büntetését. Weiszberger összeszedte a cók-mókját, hajóra szállt s nekivágott az uj világnak. Eleinte Newyorkban telepedett meg, de ott nem tudott zöld ágra vergődni s elment Filadelfiába. Volt boltiszolga, ügynök, utcaseprő, majd házaló. Ez az utóbbi mestersége legjobban felelt meg a hajlamának s rövid idő alatt ugy megszedte magát, hogy ékszerüzletet nyitott. Az üzlet napról-napra jobban fellendült s Weiszberger Náthán azon vette észre magát, hogy gazdag ember.

Tavaly elfogta a hazavágyás. Szerette volna látni testvéreit, akiket szegénységben hagyott itthon s akiket Amerikából állandóan támogatott. Az egy esztendei fogház, mellyel régi hazájának adósa maradt, kissé nyugtalanitotta ugyan, de abban bizott, hogy a magyar hatóság már megfeledkezett erről a jogesetről, s hogy ha mégis baleset érné, a hatalmas Unió, melynek időközben állampolgára lett, kellő védelemben fogja részesiteni.

Néhány ezer dollárral a zsebében haza is jött s miután pénzének egy részét s brilliánsait óvatosságból a Kereskedelmi Banknál vaspénztárba tette, elment beregmegyei atyafiságának a látogatására. Alig volt ott néhány napig,

valaki elárulta s Weiszberger Náthán bekerült a beregszászi törvényszék fogházába, hogy leülje a kilenc esztendővel azelőtt rámért egy esztendei fogházbüntetést.

A fogházban, mint gazdag ember, a maga költségén élt. Sőt egyik-másik rabtársát is segitette. Ezek között volt *Pap* István, aki egy cellában lakott vele. Weiszberger Náthán annyira megbarátkozott ezzel az emberrel, hogy legintimebb titkát is rábizta. Elmondta neki egyebek közt, hogy

titkára a filadelfiai Fekete Kéznek,

melynek alapszabályai közt a rablás és a gyilkosság mint kötelező mellékfoglalkozás szerepel. Ezen az uton maga is jelentékeny vagyont szerzett, melynek egy részét a Kereskedelmi Banknál deponálta.

Pap István oldalát furta a sötét titok. Jelentkezett az ügyészségnél s elmondta, a mit Weiszbergertől hallott. Az ügyész jegyzőkönyvet vett föl Pap Istvánnal s ennek alapján inditványozta, hogy Weiszberger Náthán ellen rablásért és gyilkosságért inditsanak nyomozást.

Kihallgatták természetesen Weiszbergert is, aki a leghatározottabban tagadta, hogy Pap Istvánra valami titkot bizott volna. A Fekete Kéz-zel semmi összeköttetése sincs s nem is volt, — ezt a Pap István beteg fantáziája termelte.

Az ügyész inditványára lefoglalták Weiszbergernek a vaspénztárban levő pénzét, ékszereit s okmányait s házkutatást tartottak a testvérei lakásán. Egy csomó héber nyelven irt levelet találtak náluk, melyeket a máramarosszigeti rabbival lefordittattak. A levelekben többször és nyomatékosan hangoztatja a titoktartást. Egy szót se beszéljetek a dologról, irja egyebek között, mert a falnak is füle van. A testvérek azt mondották, hogy ezt Weiszberger ugy értette, hogy ne árulják el az ő tartózkodási helyét.

A beregszászi törvényszék ezek után az igazságügyminiszter utján a filadelfiai rendőrséghez fordult. Megküldte neki Pap István vallomásának a másolatát s Weiszberger fotográfiáját és kérte, hogy nyomozzon ebben a dologban s közölje vele a nyomozás eredményét.

Az idő mult, de Filadelfiából nem érkezett válasz. Közben Weiszbergert átadták a budapesti királyi ügyészségnek, miután Beregszászon már leülte az egy esztendőt. Weiszberger sürgette szabadonbocsátását s kérte, hogy küldjenek az ő költségén két detektivet Filadelfiába, hogy azok győződjenek meg a helyszinén, hogy uj hazájában soha rossz fát nem tett a tüzre.

Végre tegnap megérkezett a budapesti amerikai főkonzulhoz a távirat Filadelfiából, hogy

Weiszberger Náthánról az odaváló rendőrség nem deritett ki törvénybe ütköző cselekedetet.

Weiszberger ennek következtében tegnap, miután az egy esztendőn felül még két hónapot ült, elhagyta az alkotmány-utcai fogházat. De a szabadságát még nem kapta vissza. A fogházból ugyanis a toloncházba vitték s megindították ellene a közigazgatási eljárást. Ezt azt jelenti, hogy legközelebb

mint alkalmatlan idegent kiutasitják,

s a határra kisérik, hogy menjen vissza uj hazájába.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) **Az iskolatársnők társasösszejövetele.** Holnap, szombaton délután 5 órakor tartja az Aradi Iskolatársnők Szövetsége nagy érdeklődéssel várt idei első társasösszejövetelét. A polgári leányiskolában tartják az idén is az iskolatársnők népszerü zsurjait, amelyeket mindig előszeretettel keresett fel Arad társadalma. Délután 5 órakor nivós müsorral kezdődik a zsur, amely után a büffébe vonul a közönség, ahol a háziasszonyok vezetésével a szövetség növendék tagjai szolgálják ki a közönséget. Szünet után táncmulatság következik. Belépőjegy egy korona, növendéktagoknak ötven fillér.

(*) **Az aradi patronázs-egyesület** március 8-án, vasárnap d. e. 11 órakor Urbán Iván báró főispán elnöklete alatt a városháza disztermében évi rendes közgyülést tart, melyen tárgyalják az elnöki megnyitó után az 1914. évi munkaprogramot és költségvetést. A közgyülés végül uj tisztikart választ.

(*) **Iparosok szabad liceumának** március 8-án vasárnap délután 3 órakor az ipartestület disztermében lesz a harmadik előadása a következő müsorral: Megnyitó beszéd, tartja: Bányász Henrik. Dalok, énekli: Barics Gyula. **A szegénységről, gazdagságról és drágaságról,** előadó: Csánk Lajos. Dalok, énekli a „Máv." dalkör. **Az ipar kezdete,** előadó: Krenner Miklós dr. Belépődij nincs. Az előadáson szivesen látják a testület minden tagját, családjukkal, felnőtt gyermekeikkel és munkásaikkal együtt. Az előadás pontban 3 órakor kezdődik.

(*) **Kara Győző előadása.** A szabadliceumi előadások során ma tartotta meg Kara Győző gimnáziumi tanár a francia forradalomról szóló előadásának harmadik részét. Mindvégig szines és lebilincselő előadásban ma a vémuralom éveit ismertette Kara Győző, akit a hallgatóság az előadás végén zajosan megtapsolt.

Hozományért pörölt parasztnábob.

(A lelkész elutasitott keresete.)

Az Aradi Közlöny tudósitójától.

Arad, március 6.

Kozma György, Mikelaka község volt birája, akit a környéken csak a „mikelakai parasztnábobnak" neveznek, három évvel ezelőtt férjhez adta nevelt leányát, Kozma Terézt *Todán* György temesfüzesi görög keleti román lelkészhez. Az öreg gazdálkodó, aki ujnyi vastagságu aranyláncot szokott mándliján viselni, a beavatottak szerint fél millió boldog tulajdonosa. Mikor Todán megkérte a leány kezét, az öreg nábob azt mondta neki, hogy *huszezer korona hozományt ad a leánynyal, teljes uri kelengyét, egy kocsit és két jó lovat.*

Az esküvő napja elérkezett, de Kozma gondosan kerülte az anyagi kérdések szóba hozását. Végre az esküvő napján Todán erélyesebben lépett fel s mikor az öreg még ekkor sem akart a dologról tárgyalni, kijelentette, hogy

addig nem megy az anyakönyvvezetőhöz, mig a hozományt meg nem kapja.

Igy nagynehezen leszámolt Kozma veje kezeihez hétezer koronát s a többi megfizetését későbbre igérte.

Telt-mult az idő, de az após csak nem akarta a hozomány hátralékos részletét folyósitani. Apránként még háromezer koronát adott Todánnak, de többről aztán nem akart tudni. Todán ekkor

bepörölte az aradi kir. törvényszéknél apósát a hozományból hátralékos tizezer koronát követelve

tőle, továbbá a kocsi, meg a két ló fejében még 1000 koronát.

Mind a két fél egész csomó tanut vonultatott fel a pör folyamán, de csodálatos egyérelmüséggel ugy a férj, mint az após saját rokonaira hivatkozott. Todán rokonai mind készek voltak megesküdni, hogy Kozma 20.000 koronát igért vejének, az öreg Kozma atyafisága viszont ugy tudta, hogy csak hétezer koronáról volt szó.

Az aradi kir. törvényszék polgári tanácsa *Fábián* Lajos kuriai biró kir. törvényszéki elnök elnöklete alatt *Mészáros* Dániel királyi törvényszéki biró referálása után ma döntött az ügyben. A törvényszék egyik érdekelt tanucsoport vallomását sem fogadta el, hanem *két látszólag érdektelen tanu* vallomására, *Böhm* Móréra és *Böhm* Mórnéára alapitotta itéletét. Böhm és felesége ugyanis azt vallották a törvényszék előtt, hogy az esküvőt megelőzőleg kérdezték a vőlegényt, hogy az öreg nábob mennyi hozományt igért, mire Todán azt válaszolta, hogy hétezer koronát. A törvényszék a két tanuvallomás alapján a lelkész keresetét elutasitotta.

HIREK.

A csanádi püspök a plébániák számadásairól.

(Glattfelder Gyula dr. pásztorlevele.)

Az Aradi Közlöny tudósitójától.

Arad, március 6.

Glattfelder Gyula dr. csanádi püspök most bocsátotta ki idei harmadik számu pásztorlevelét. A körlevél megemlékezik az idei Lourdesben tartandó huszönötödik eucharisztikus kongresszusról s ezzel kapcsolatosan lelkes szavakban hivja fel a papságot és a hivőket a kongresszuson való részvételre.

Az aradi kir. államjószágigazgatóság panaszát, mely szerint a kincstár kegyurasága alá tartozó plébániák egyrésze a számadásokat átnézés és láttamozás végett későn, sőt egynéhány plébániahivatal *egyáltalán nem küldi be* — szintén érdemben intézi el a megyéspüspök e pásztorlevelében. Felhivja az érdekelt javadalmasokat, hogy feltétlen kötelességüknek ezentul is megfeleljenek, tehát a templomszámadásokat és alapitványok évi számadását minden évben *legkésőbb március hó elsejéig* az aradi kir. államjószágigazgatósághoz terjesszék be.

Tanitói ügyek ismertetése után felhivja a megyés püspök a lelkész-iskola igazgatókat, hogy az igazgatóságuk alatt álló elemi népiskolai tanitókat és tanitónőket a szünidei továbbképző tanfolyamon való résztvételre buzditsák és tudatja végül valamennyi egyházi főhatósággal és vármegyei kir. tanfelügyelőkkel és tanfelügyelőségi kirendeltségek vezetőivel, hogy a kultuszminiszter egyik legutóbbi rendeletében megengedte, hogy az egyéves önkéntesi katonai szolgálatot teljesitő tanitó teendőinek ellátásával, ha a helyettesi állásra törvényes képesitéssel biró tanitó, tanitónő vagy képezdét végzett tanitójelölt nem pályázik, az illetékes kir. tanfelügyelő jóváhagyása mellett már nyugalomban lévő tanitók is — nyugdijuk érintetlen meghagyásával — megbizathassanak.

Katarau merénylete az Árpád emlék ellen?

(A debreceni pokolgépesek brassói látogatása.)

Az Aradi Közlöny tudósitójától.

Brassó, március 6.

A mult év szeptember huszonhetedikén történt, hogy ismeretlen tettesek megcsonkitottták a brassói Cenken levő Árpád-emlékművet. Biztosra vették, hogy a merényletet románok követték el, de a tettesre nem sikerült rátalálni. A brassói rendőrség ma megállapitotta, hogy

Katarau a mult év május harmincadikától junius ötödikéig és szeptember harmadikától negyedikéig és szeptember huszonegyedikétől huszonharmadikáig Brassóban időzött

és saját neve alatt a Grande-szállóban lakott. Legutóbbi tartózkodása alkalmával társaságában volt és vele egy szobában lakott egy Cotopán Eliáb nevü fiatalember, akinek valószinüleg hamis utlevele volt, mert személyleirása *teljelen megegyezik a Kirilowról kiadott személyleirással.*

Valószinüleg azért, hogy a gyanut magáról elháritsa Katarau huszonharmadikán kiköltözködött a szállóból, társa ellenben ott maradt. A személyzetnek az állitólagos Cotopán azt mondta, hogy az esős idő miatt nem akar Romániába menni. Szeptember huszonhatodikán ő is eltávozott és másnap este történt a szobor megcsufitása. A rendőrség a brassói nyilvántartási naplóból megállapitotta az adatokat és biztosra veszi, hogy a merénylő más nem lehetett, mint Katarau vagy Kirilow.

Bukarestből jelentik: Tegnap érkezett meg Bukarestbe egy kisenevi besszarábiai ujság március negyediki száma. Ez a lap, a Bessarabskaja Jizni azt irja, hogy a debreceni merénylet tettesét:

Kataraut Kisenewben épen abban a pillanatban tartóztatták le, amikor Kiewbe akart szökni.

A szenzációs hir mellől hiányzik a bővebb magyarázat. Galacból különben ma az a jelentés érkezett ide, hogy Kataraunak sikerült orosz földre érkeznie és Ilane községben megpihennie. A menekülés állitólag igy történt: Dancso Trut-parti községből Katarau csónakon ment át orosz földre Kara Vazul földbirtokos segitségével. Hire jár, hogy a vizsgálat befejezése után a vizsgálóbiró Mandasescut és Avramot szabadlábra fogja helyezni. A rendőrség különben folytatja a nyomozást, vajon ki szerkesztette azt a levelet, amelyet Miklóssy püspök kapott és ki forditotta le.

— **Milyen idő várható?** *A meteorológiai intézet jelentése. Enyhe idő várható, sok helyütt csapadékkal. — Sürgönyprognózis: Enyhe, sok helyütt csapadék.*

— **A király a Burgban.** *Bécsből* jelentik: A király négy hónap óta holnap először megy a Burgba, hol novemberben volt utoljára. Holnap délelőtt Schönnbrunnból kocsin megy be és fogadja a boszniai mohamedán főpapot, aki esküt tesz le a király kezeibe.

— **Bárói rangra emelt kamarai elnök.** *Budapestről* jelentik: A király február hó huszonnegyedikén kelt legfelsőbb elhatározásával lovag *Vest* Ede udvari tanácsosnak, a temesvári kereskedelmi és iparkamara elnökének és törvényes utódainak, a közgazdaság terén szerzett érdemei elismeréseül a magyar bárói méltóságot temesvári előnévvel dijmentesen adományozta.

— **A miniszterelnök bécsi utja.** *Budapestről* jelentik: Tisza István gróf miniszterelnök ma éjjel Bécsbe utazott, ahol holnap délelőtt kihallgatáson jelenik meg a királynál. A miniszterelnök a közös miniszterelnökkel is tárgyalni fog a delegációk összehivásáról, amit egyelőre akadályoz a válságos osztrák politikai helyzet.

— **Ferenc Szalvátor egészsége.** *Bécsből* jelentik: *Ferenc Szalvátor* királyi herceg, akinek a nyakán egy daganat volt, javulófélben van. Már nem ágyban fekvő beteg, de a rossz idő miatt még néhány napig a schönbrunni kastélyban marad és azután visszatér családjával Wallseeba.

— **A cseh szociálisták botránya.** *Prágából* jelentik: Az uj cseh-párt ma *okiratok fényképeit* teszi közé, melyek nemcsak *Swiha* dr.-ra, hanem más politikai személyekre nézve is kompromittáló adatokat tartalmaznak. Swiha dr. pártja beleegyezésével a Narodni Listi szerkesztősége ellen *bünvádi feljelentést tett.* Swiha kijelentette, hogy mindent el fog követni, hogy az ügy mielőbb főtárgyalásra kerüljön. Tekintettel a folytonosan tartó támadásokra, a cseh képviselők között felmerült az a terv, hogy mindnyájan lemondanak mandátumaikról. Ez azonban valószinüleg nem fog bekövetkezni, mivel a képviselők most az esküdtszék határozatától várják, hogy az számukra teljes elégtételt fog szerezni.

— **Házasság.** Özvegy *Füredi* Józsefné leányát, Sárikát tegnap vezette oltárhoz Budapesten a Kálvin-téri református templomban öttömösi *Csillag* Szilárd gépészmérnök.

— **Magyar-amerikai hajóstársaság alakul.** *Budapestről* jelentik: A Pester Lloyd értesülése szerint a jövő hét kedjén a Cunard-társaság több igazgatója Budapestre érkezik és *Sándor* János belügyminiszterrel tárgyalásokat kezdenek *egy önálló magyar hajóstársaság* alapitása ügyében. A társaság kizárólag a Fiume és New-York közötti forgalom lebonyolitásával foglalkozna és igy az egész magyarországi kivándorlási forgalmat intézné. Ez a hir közgazdasági körökben nagy meglepetést okoz. A társaság alapitása lehetővé teszi, hogy az Amerikába vándorlók Fiumén át utazzanak és számukra ezáltal rövidebb utat biztosit.

— **A fiumei merénylő felbujtója.** *Fiuméból* jelentik: Szenzációs fordulat állott be a kormányzósági palota ellen elkövetett bombamerénylet ügyében. A fiumei rendőrség csaknem minden kétséget kizáró módon megállapitotta, hogy a *merénylet értelmi szerzője Baccich, Fiume volt második alpolgármestere*, aki jelenleg Ankonában él és akit annakidején államellenes viselkedése miatt ki is tiltottak az országból. Megállapitották, hogy a merénylő találkozott a volt polgármesterrel és itt állapodtak meg abban, hogy mikor kövesse el a merényletet.

— **A pápa nem szerez zenét.** *Rómából* jelentik: Mint ismeretes, nemrégiben elterjedt a hir, hogy a pápa a tangó helyett a velencei furlanát ajánlja a táncolóknak, ujabban pedig azt hiresztelték, hogy a pápa jelenleg zeneszerzéssel foglalkozik. A pápa most egy beszélgetés alkalmával ugy nyilatkozott, hogy igen meglepőnek találja e hiresztelésekat, mert ő ép oly kevéssé foglalkozik muzsikaszerzéssel, mint mily kevéssé ajánlotta a furlanát.

— **Törvény a mozi ellen.** *Berlinből* jelentik: A birodalmi gyülés legközelebb az ipartörvény egy novellájával fog foglalkozni, melynek az a célja, hogy a mozgószinházak számát korlátozza. Csupán Berlinben legutóbb háromszáz mozgószinházat alapitottak. A novella indokolása elmondja, hogy a borzalmas és sokszor illetlen képeket bemutató mozik sürü látogatása mennyire káros az ifjuságra.

— **Le a tknulással.** *Londonból* jelentik: Bethword városban ma tanulógyermekek és szülők valóságos lázadást rendeztek az ellen az intézkedés ellen, mely fiu és leánygyermekeknek tizennégy éves életkorukig kötelezővé teszi az iskolalátogatást. Az asszonyok ma megtámadták az iskolákat, onnan erőszakkal elhurcolták a gyermekeket és vélük együtt tüntető felvonulást rendeztek. A menetben táblákat hordoztak e felirattal: „Ne menjetek az iskolába. Le a tanulással". A felháborodásnak az az oka, hogy a legtöbb gyermek a gyárakban dolgozott és szüleinek kenyérkeresője volt, amit az iskolalátogatás lehetetlenné tesz.

— **Halálozás.** *Riedl* Ödön aradi fésükészitő és kereskedő csütörtökön este 7 órakor meghalt lakásán. A hatvankét éves embert néhány hét előtt sulyos baleset érte: elesett és a ballábát eltörte. A törés nem forrt már könnyen össze a koros embernél és a komplikációk az ismert és szorgalmas kereskedő halálát okozták. Riedlt, akinek halálát feleségе, négy gyermeke és nagy rokonság gyászolja, szombaton délután három órakor temetik a Kápolna-utca 10. számu házból.

— **Katasztrófa a tüzijátékraktárban.** Jekaterinoszlávban egy tüzijátékraktárban nyolcezer rakéta meggyult. A tulajdonos öttagu családjával odaégett.

— **Hólavina alá temetett katonák.** *Meránból* jelentik: A lavina-katasztrófa áldozatainak kiásása nagyon nehezen megy. Az időjárás rosszra fordult, nagy a köd, s ez mind késlelteti a mentőexpedició munkáját. Végre ma délelőtt megtalálták holtan *Löschner* főhadnagyot és két közlegényt. Gajdos hadnagy, az egyetlen életben maradt tiszt, felgyógyulása után részletes jelentést fog tenni az innsbrucki hadtestparancsnokságnak a rettenetes katasztrófa részleteiről. Este hat óráig nem érkezett ujabb hir a szerencsétlenül járt ski-csapat hiányzó tagjainak megtalálásáról. A tájékon óriási a hó és lehet, hogy *tizennégy nap is beletelik, mig a holttestekre ráakadnak.* A mentőexpediciónak nagy nehézséget okoz, hogy egyre ujabb hólavinák gördülnek alá és a vállalkozást veszélyeztetik.

— **Öngyilkos poéta-tanár.** *Budapestről* jelentik: Juhász Gyula modern költő, aki jelenleg Makón tanár, tegnap a fővárosba érkezett és egy kisebb szállodában szállt meg. A személyzetnek feltünt nagy idegessége, de semmi rossztól nem tartottak. Este fél nyolc óra tájban szobájából egy lövés hangzott és közvetlenül utána a folyosóra rohant Juhász, segitségért kiabálva. Melléből patakzott a vér. A szerencsétlen fiatalember a mellébe lőtt és életveszélyes sérülést szenvedett. Azonnal értesitették a mentőket, akik a Rókus-kórházba szállitották. Tettének oka nagyfoku idegessége.

— **Elitélt leány.** Grumáz László dr. rendőrbiró ma botrányokozásért négy napi elzárásra itélte *Vaszi* Mariskát, aki tegnap este tizenegy óra felé részegen nagy botrányt csinált a Hunyadi-utcában s az őt előállitani akaró rendőrt, Polónyi Lajost, kezén megharapta. A hangos éjszakai jelenetnek sok tanuja volt, akik mindnyájan látták, hogy az ittas leány vadul dulakodott a rendőrrel.

— **Az izraelita hitközség** t. tagjait ez uton értesitjük, hogy a maczoth árusitását a templomépület egyik raktárhelyiségében a közeli napokban megkezdjük. A maczoth árai a következők: I. rendü maczoth kilogramja 80 fillér, II. rendü maczoth kilogramja 78 fillér. Felkérjük az igen tisztelt fogyasztóközönséget, hogy a pászkát már a legközelebbi napokban vegye át, mert a hitközség tagjainak maczotszükségletéről nézve ez idő szerint teljesen tájékozatlanok lévén, csak ugy áll módunkban a kellő szükségletet aránylagosan fedezni, ha a t. tagok a szükséges pászkát már most átveszik. Az elöljáróság.

— **Öngyilkos számvevő.** *Szolnokról* jelentik: Farkas Antal mezőturi számvevő, huszonnyolc éves, vagyonos ember a fővárosból ma hazaérkezett. Az állomáson kocsit fogadott, mely a lakásához vitte. Mikor odaértek Farkas nem szállott ki a kocsiból, erre a kocsis a kocsi ajtaját kinyitotta és Farkast holtan találta. A számvevő utközben agyonlőtte magát. Tettének oka ismeretlen.

— **Orosz erődépités.** *Stockholmból* jelentik: Hir szerint az oroszok a tavasszal az Alland szigeteket megakarják erősiteni, ami a nemzetközi szerződésbe ütközik, mert a szigeteken tilos az erődépités.

— **Köszönetnyilvánitás.** Bernát Róbert az izr. népkonyha javára 10 koronát adományozott. Ezen nemesszivü adományért ez uton mondunk benső köszönetet. Az elnökség.

— **A két Cudar Julcsa.** Március 3-ikán megirtuk, hogy Cudar Julcsa szentleányfalvai parasztleány az aradmegyei közkórház elmeosztályából megszökött. Most annak közlésére kértek fel, hogy a szökevény nem azonos a (Cudar) Ceglédi Mihály utász leányával.

— **Deutsch Sándor** okl. tánctanitó folyó évi március 16-án (hétfőn) kezdi meg tavaszi tánckurzusát az ipartestület disztermében, melyre beiratkozásokat már elfogad a tánciskola helyiségében esténként, valamint Csernovits Péter-utcai lakásán. Eredményesen tanitja a legmodernebb táncokat. Külön tangó-órák ugy a tánciskolában, mint háznál. Telefon szám: 125. Szives pártfogást kér tisztelettel Deutsch Sándor okl. tánctanitó. 1518.

— **Postacsomag, ajánlottlevél és utalvány feladási könyvek egész vászonkötésben, arany cimnyomással kaphatók 1 korona 50 fillérért az Aradi nyomda részvénytársaság nyomdájában József főherceg-ut 22. sz., a Kossuth-szoborral szemben.**

— **Olcsóbb lett a kávé az Atlantika kávé- és tea-behozatalnál Arad, Andrássy-tér 20. 1333.**

— **Ügyvédi irodák b. figyelmébe. A m. kir. Igazságügyminisztérium 9900—1913. I. M. sz. rendeletében előirt és kötelező négyféle végrehajtási nyomtatvány kapható az Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdájában.**

TARKASÁGOK.

✱

(Az örökké tartó toll.) A kávéházba éjjel bejön egy viharverte férfiu és körüljárja az asztalokat. Tollat árul. Töltő tollat. Valódi arany tollal.

— A nagyságos ur *egész életére elég* ez az egy toll — mondja nagy rábeszélő tehetséggel az ügynök.

Valaki csakugyan elszánja magát a sok biztatásra és venni akar:

— Ne adjon ide egy darabot. Mi az ára?

— Nagyságos ur, talán inkább tetszene egy tucatot venni. Igy sokkal olcsóbb és — tovább eltart.

•

(Ami biztosabb.) A boldog mamát összes barátnői áradozó szeretettel üdvözlik abból az alkalomból, hogy a leánya eljegyzését nyilvánosságra hozták.

— Tudod édesem — jegyzi meg csipősen az egyik jó barátnő — azért az igazat megvallva nem értem a dolgot! A vőlegény még csak fizetésnélküli gyakornok: kissé soká huzódik majd ez a mátkaság, amig a fiu valamirevaló állásba jut. Beletelik talán öt év is, ugy-e?

— Igen ám — felel a mama — de hidd el nekem, hogy jobb *vőlegénnyel* várni öt évig, mint ugyanannyi időt várni a vőlegényre . . .

•

(A megrendelés.) Egy kisebb társaság nemrég tért haza olaszországi utjáról. Bejárták Itália büvös városait, megnéztek minden megnézhetőt. A társasággal utazott egy fiatal festőmüvész is. A müvész, aki a szinek közül a kupikéket és a haragoszöldet kedveli, atyamesterének pedig a kubistákat vallja, állandóan mély megvetéssel nyilatkozott az olasz müremekekről. Épen Tizian freskóit csodálta a kis társaság, melynek egyik hölgytagja rajongó elragadtatással fordult a müvészhez:

— Ugye milyen csodálatos, milyen fenséges, milyen gyönyörü!?

Az ifju titán csöndesen vállat vont:

— Pali — mondta unottan — Tizian! Ő is csak — *megrendelésre dolgozott.*

TANÜGY.

(—) **Munkáselőadás.** Az Iskola Egyesület ingyenes munkáselőadásai közül, a hatodikat és az utolsót március 8-án, d. e. 11 órakor tartják meg az Apollő-szinházban. Délamerikáról *Fekete József* tanár tart szabadelőadást, melyet 45 képpel illusztrálnak.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Aradi heti gabonavásár.

Az Aradi Közlöny tudósitójától.

Arad, március 6.

Az időjárás enyhe jellegzetéből veszitett. Reggelenként gyenge fagy látható, mely körülmény a vetések szempontjából káros.

A gabonaüzlet irányzata tartott.

Elkelt a mai piacon:

1200 mm. buza	24·——·—
500 mm. tengeri	12·80——·—
Árpa	12·——13.—
Rozs	16·——·—
Zab	13·——·—

Az árak száz kilogrammonként koronákban értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Telefon tudósitás.

Budapest, március 6.

Készáru.

Amerika háromnegyeddel olcsóbb. Kinálat, vételkedv gyenge, 5 ezer mm változatlan.

Határidő.

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza 1914. áprilisra	12.44—12,45	12.39—12.40
Buza 1914. májusra	12.37—12.38	12.32—12.33
Buza 1914. októberre	11.17 11.18	11.12—11. 3
Rozs 1914. áprilisra	9.33— 9.34	9.30 - 9.31
Rozs 1914. októberre	8.63— 8.64	8.61— 8.62
Tengeri 1914. májusra	6.78— 6.79	6.71— 6.72
Zab 1914. áprilisra	7.68— 7.69	7.65 — 7.66
Zab 1914. októberre	7.70— 7.71	7.71— 7.72

Az árak 50 kilónként számitva.

Budapesti értéktőzsde (március 6.)

Osztrák hitel	640.—
Magyar hitel	843.—
4% koronajáradék	82.47
Osztrák-magyar államvasuti	725.—
Jelzálogbank	444.—
Leszámitolóbank	525.—
Hazai Bank	293.—
Magyar Bank	530.—
Kereskedelmi Bank	3834.—
Rimamurányi	663.25
Salgótarjáni	728.—
Közuti Vasut	629.50
Városi Villamos	830.—

Bécsi értéktőzsde (március 6.)

Osztrák hitel	640.—
Magyar hitel	843.—
Osztrák-magyar államv.	714.50
Déli vasut	104.25

A Temesvári Lloydtársulat terménycsarnokának hivatalos árjegyzése. (Arak 100 kilogrammonként korona értékben.) 1914 márc. 6. Buza 75 kilogrammos 24.00—24.10, 76 kilogrammos 24.20—24.30, 77 kilogrammos 24.40—24.50, 78 kilogrammos 24.60—24.70. Rozs (prima) 16.70—16.90, (közép) 16.10—16.30, Árpa (serfőző) —.——.—, (takarmány) 13.20—13.40, Zab (prima) 14.10—14.30, (közép) 12.30—12.50, Tengeri régi (magyar) —.——.—, uj 12.40—12.50, (román) régi 13.10—13.20, uj 10.30—10.50, Burgonya 100 kgr. (fehér) 4.60—4.80, (rózsa) 7.00—7.50.

Felelős szerkesztő:
Rudnyánszky Endre.

Fog-Krém
KALODONT
Szájviz
9401

NEMZETI SZINHÁZ.

Szombat, 1914. évi március 7-én:

B) Bérlet. B) Bérlet

A kis király.

Operette 3 felvonásban. Irta: Bakonyi Károly és Martos Ferenc. Zenéjét szerzette: Kálmán Imre. Karnagy: Tilger. Rendező: Polgár S.

SZEMELYEK:

A kis király	Barics Gy.	Zozo, ballerina	Dióssy Nusi.
Montrisou	Várnay Jenő	Huck	Győző A.
Mon arini	Parasky V.	Lancelott	Ocskay M

Kezdete este ½8 órakor.

NYILTTÉR.

Limbeck János és Fia első m. kir. szab. érckopordgyára és temetés-rendező vállalata

Arad, szinház-épület. Városi és megyei telefon 93.

Özv. Riedl Ödönné szül. Rozár Etelka ugy a saját, valamint az alulirottak nevében is szomorodott szivvel tudatja a szeretett és felejthetetlen jó férj, édes apa, fiu, vő, após, nagyapa, sógor és rokon

Riedl Ödön

fésü gyártónak,

folyó évi március hó 5-én esti 7 órakor, életének 62-ik és boldog házasságuk 37-ik évében történt jobblétre szenderültét.

A boldogult földi maradványai március hó 7-én délután 3 órakor fognak Kápolna-utca 10-ik számu házban a róm. kath. egyház szertartásai szerint beszenteltetni és a felső temetőben lévő családi sirkertben örök nyugalomra tétetni.

Az engesztelő szentmise a boldogult lelki üdvéért március 13-án, délelőtt 8 órakor fog a főt. minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemutattatni.

Legyen emléke áldott!

Arad, 1914. március 6-án.

Özv. Riedl Ödönné szül. Schiller Katalin, anyja. Riedl Katalin férjezett Mergl Györgyné, ifj. Riedl Ödön és neje szül. Neumann Mariska, Riedl Etelka férjezett Zengraf Henrikné, Riedl Gizella, gyermekei. Özv. Rozár Györgyné, anyósa. Mergl György, Zengraf Henrik, vejei. Ifj. Riedl Ödönné szül. Neumann Mariska, menye. Mergl Gyurika, Mergl Erzsike, Riedl Magduska, Zengraf Mici, unokái. Bonyhádi Imre és neje szül. Rozár Katalin, Rozár György és neje, sógor és sógornői. 41

Ügyvédi irodák b. figyelmébe.

A m. kir. Igazságügyminisztérium 9900—1913. I. M. sz. rendeletében előirt és kötelező négyféle végrehajtási nyomtatvány kapható az

Aradi nyomdarészvénytársaság könyvnyomdájában.

6—1914. alapit. b. sz.

Pályázati hirdetmény.

A néhai Weitzer János aradvárosi jótékony és közcélu alapitványról alkotott és a nagyméltóságu m. kir Belügyminister ur által 86388—1912 szám alatt jóváhagyott alapitó levél 3. §. A) csoport 4) pontja alatt fiatal magukat önállósitani szándékozó ipari segédmunkások a szükséges szer-számokkal, nyersanyagokkal és készpénzzel való segélyzésére felvett 3000 (Háromezer) koronából kiosztandó segélyeknek elnyerése iránt nyilvános pályázatot irunk ki.

Ezen összegből adandó segélyek elnyeréséért pályázhatnak szegénysorsu fiatal ipari segédmunkások, kik magukat önállósitani szándékoznak s Aradon fognak önálló ipart üzni.

A pályázati kérvények f. évi április hó 15-(tizenöt)-ig városunk polgármesteréhez, mint a Weitzer János jótékony álapitvány bizottság elnökéhez adandók be.

Kérvényezők tartoznak igazolni:

a) hogy vagyontalanok,

b) hogy aradi születésüek, vagy aradi illetőségüek s

c) kötelesek szülési és

d) erkölcsi bizonyitványt bemutatni.

A segély csakis az önállósitásra alkalmas pályályázóknak fog adományoztattni.

A segély adományozásnál aradi születésüek elsőbbségben részesülnek a nem aradi születésüekkel szemben.

A 19009/462—1912. kgy. határozattal megalakitott Weitzer János jótákony és közcélu alapitványi bizottságnak 1914. évi február hó 17-én tartott üléséből.

Dr. Angel
alapitványi bizottsági jegyző.

1679

Sirolin "Roche"

ezerszeresen bevált

tüdőhurutok ellen

friss és idült

köhöges, hörghurutnál tüdőgyuladások után.

Egészséges tüdők erős étvágy óvszere a tüdővész ellen.

Figyelem!

Mindenki meggyőződhet egy próbarendelés által, hogy **Salacz-u 2. alatt ezelőtt Beczni-féle** cipő-üzletbe a legfinomabb kivitelben és olcsó ár mellett készítek **férfi-, női- és gyermek-cipőket.**

Cipők nagy raktára Kossuth-utca 3. szám alatt, hol a legjobb anyagból saját műhelyemben készült **férfi-, női- és gyermek-cipők** kivételes olcsó árban, jó minőségben, solid kiszolgálás mellett vásárolhatók. 4684

Tisztelettel:

Czernóczky Mihály

uri- és női-cipész.

Eladó

más vállalkozás miatt konkurrens nélküli bevezetett 1494

boy és ablak-tisztitó vállalat.

Ajánlatok „Jövedelmező" jelige alatt Engel hirdető irodába Temesvár.

Millió

ember használja

Köhögés

rekedtség, hurut, elnyálkásodás torokhurut, fulladás és görcsös köhögés ellen a 5516

Kaiser-féle mellpasztillát

3 „Fenyőjegygyel"

6050 bizonyitvány orvosoktól és magánemberek elismerő levele a legjobb ajánlás a biztos sikerre és közkedvelésre. — Egyetlen hasonló készitmény sem tud ilyen hatást elérni. Különösen kellemes és jóizű cukorka. — **20, 40 és 60 filléres dobozban.** **Kapható:**

Szokoly Sándor, Hajós Árpád, Guteri Földes Kelemen, Breuer Fülöp, Ring Lajos, Rozsnyai Mátyás, Vojtek Kálmán, Kreba Géza, Berger Gyula, Vajdits György, Heba Vilmos, Götz Károly, Bernát János, Kárpáti János gyógyszertárában, Vojtek és Weisz drogéria, Hanzu Nestor drogéria, Török A. és Társa „Angyal" drogéria Arad, Stodolni Dezső gyógyszertára Ujarad, Zombory János gyógyszertára Ujszentanna, Adler Lajos Gyula gyógyszertára M.-Pécska, Ors Rezső Pankota, Teffert Károly gyógyszertára Elek, Kranz Elemér gyógyszertára Glogovácz Zsigmondovics Géza Iris gyógyszertára Lippa, Székely Zoltán gyógyszertára Csermő, Bauer Károly gyógyszertára Kevermes, Rozim János gyógyszertára O-Pécska.

131 kis holdból

álló birtok eladó Aradtól 1 és egynegyed órányira közvetlen a vasuti állomás mellett. :-: Felvilágositást ad

Dr. Hotaran Viktor

ügyvéd

Arad, Karolina-utca 7. sz.

Telefon 843. 1386

5-1914. alapit. b. sz.

Pályázati hirdetmény.

A néhai Weitzer János aradvárosi jótékony és közcélu alapitványról alkotott és a nagyméltóságu m. kir. Belügyminister ur által 36383—1912. szám alatt jóváhagyott alapitó levél 3. §. A). csoport 3-ik pontja alat megjelölt 2400 (kettőezernégyszáz) koronás segélyösszegből létesitett:

a) Két egyenként 600 (Hatszáz) koronás tanulmányi utazásra és

b) Három egyenként 400 (Négyszáz) koronás iparisko ai, vagy technikai szakiskolázet látogatására szolgáló segélyösszeg elnyerése iránt nyilvános pályázatot irunk ki.

Ezen segélyek elnyeréséért pályázhatnak oly vagyontalan aradi polgárok fiu gyermekei, kik egyrészt iparisko át, vagy technikai szakiskolázetet szándékoznak látogatni másrészt akik ipari és technikai képzettségük tökéletesitése érdekében tanulmányi utazásokat szándékoznak tenni.

A pályázati kérvények folyó évi ápr is hó 15- (tizenöt)-ig városunk polgármesteréhez, mint a Weitzer János jótékony alapitványi bizottság elnökéhez adandó be.

Kérvényezők tartoznak igazolni:

a) hogy aradi lakos szülőktől származnak, nem tevén külömbséget, hogy a szülők élnek-e, vagy elhaltak.

b) hogy ugy maguk, mint szüleik amennyiben elnek vagyontalanok,

c) hogy kedvező ipa üzők, vagy kedvező ipari munkás k.

d) kötelesek kérvényükben megjelölni, hogy mely iskolában, gyárban, vagy műhelyben óhajtják képzettségüket tökéletesbiteni s igazolni, hogy felvételük a megjelölt helyen biztositva van.

e) kötelesek az előképzettségüket igazoló bizonyitványt, továbbá

f) születési; g) erkölcsi bizonyitványt bemutatni.

h) kötelesek kérvényükben kijelenteni hogy tanulmányaik befejezése után ipari tevékenységüket Magyarország területén fogják folytatni.

A fenti segélyek elnyerése után a segélyezettek kötelesek iskolai, vagy munkaadói bizonyitvánnyal igazolni, hogy a tanulmányaikat tényleg megkezdték, folytatják és kötelesek tanulmányaikról s tapasztalataikról a Weitzer János alapitványi bizottságnak időnként jelentést tenni.

A 19009—462—1912. kgy. számu határozattal megalakitott Weitzer János jótékony és közcélu alapitványi bizottságnak 1914. évi február hó 17-én tartott üléséből.

Dr. Angel
alapitványi bizottsági jegyző

Weitzer János-u. 19. számu ház Batthyány-utcai részében egy

hat szobás lakás

teljesen modernné átalakitva, május hó 1-től

kiadó.

Bővebbet: 1—1143.

Ingatlanforgalmi és Parcellázóbank r.-t. Arad, Petőfi-u. 1. sz. Telefon 861.

Felsőtemetőben

1057

teljesen alkalmas

családi sirrács

igen előnyös árban

eladó.

Megtekinthető

Weisz Jenő

lakatos műhelyében

Andrássy-tér 9. sz.

7—1914. alapit. b. sz.

Pályázati hirdetmény.

A néhai Weitzer János aradvárosi jótékony és közcélu alapitványról alkotott és a nagyméltóságu m. kir. Belügyminister ur által 36383—1912. sz. a. jóváhagyott alapitó levél 3. §. A) csoport 5-ik pontj alatt a f. évre felvett 3000 (Háromezer) és a mult évi segélykiosztásból megfelelő pályázók hiányában fennmaradt 1500 azaz Egyezerötszáz összesen tehát 4500 azaz Négyezerötszáz korona segélyösszegből létesitett 9 azaz Kilenc egyenként 500 szóval Ötszáz koronás kiházasitási segély elnyerése iránt nyilványos pályázatot irunk ki.

Ezen segélyek elnyeréséért pályázhatnak oly vagyontalan aradi lakosok leányai, kik Aradon lakó önálló ipart üző iparosokhoz mennek nőül.

A pályázati kérvények folyó évi ápri is hó 15-(tizenöt) ig városunk polgármesteréhez mint a Weitzer János jótékony alapitványi bizottság elnökéhez nyujtandók be.

Kérvényezők tartoznak igazolni:

a) hogy vagyontalan aradi lakos szülőktől származnak, nem tevén külömbséget, hogy a szülők élnek e vagy e haltak.

b) hogy Aradon önálló ipart üző iparosokhoz mennek férjhez.

c) kötelesek születési,

d) illetőségi, és

e) erkölcsi bizonyitványt bemutatni.

A segély adományozásnál aradi születésü szülők gyermekei előnyben részesülnek.

A segély csakis az egybekelés megtörténtének igazolása után adható ki, illetve folyósitható.

A 19009—462—1912. kgy. számu hatá ozattal megalakitott Weitzer János jótékony és közcélu alapitványi bizottságnak 1914 évi február hó 17-én tartott üléséből.

Dr. Angel,
alapitványi bizottsági jegyző.

Cserépfedő,

valamint cserépjavitási munkákat legjutányosabb áron vállal, helyben és vidéken 1101

Komor Márton

cserép és palafedő mester

Arad, Kápolna-u. 12.

Meghivásra azonnal elmegyek.

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe:

villanyos világitási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

Villanyos csillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat villanyos hajsütő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemü villanyos cikkeket. 48

„PENSIO EXQUISITE"

VILLA IRENEA

VOLOSKA—ABBAZIA

Előkelő ház, a festői északi strandon, közvetlen a tenger partján, csodaszép parkban, 21 elegánsan berendezett szobával, erkélyekkel, saját tengeri fürdővel és kikötővel. Elsőrangu konyha.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy rég érzett hiány pótlására több orvos ur kivánságára külföldi mintára **a modern csecsemő diaetetika minden követelményének megfelelő tejkonyhát rendeztem be,** hol is állandó orvosi felügyelet alatt álló **tuberculinra nem reagáló tehát biztosan nem gümőkőros** tehenektől **hygienikusan nyert** tejből a különbüző koru csecsemők constutiojának megfelelő gyermektejféleségeket állitok elő.

Készülnek előzetes irásban közölt rendeletre

csecsemő tejek a szükséges higitásokban
csecsemőtejek zabdara (nyák) és zabliszt főzetekkel
Keller-féle maláta leves
Finkelstein Meyer-féle fehérje tej

A tejféleségek sacharinnal édesitettek és kivánatra Soxhlet tápczukorral 1—5 % arányban kevertetnek s az összes féleségek sterilisáltatnak.

A tejeket 200 grammos üvegekben hozzuk forgalomba azok ára 10 és 20 fillér között váltakozik. Legkisebb rendelhető mennyiség 5 üveg, az üvegekért darabonkint 20 fillér betét teendő; rendeléseket kérjük esti 7 óráig hozánk juttatni. Sürgös rendeléseket telefonon kérjük eszközölni. 1224

gutori FÖLDES KELEMEN
gyógyszertára Arad.

2803—1914. kh. sz.

Hirdetmény.

Közhirré teszem, hogy Arad szabad királyi város területén levő gyalogutak gondozása és szokon a szabadközlekedés akadályainak elháritása tárgyában alkotott és a nagyméltoságu magyar királyi Belügyministerium 188062. számu rendeletével jóváhagyott alább közölt 12909—803—1913. számu szabályrendelete 1914. április 1-én életbe lép.

Szabályrendelet.

1. §.

Minden ház és telek utca gyalogjáróját, mely szilárd burkolattal (kövezettel, asphalttal) ellátva nincs, köteles a ház- vagy telektulajdonosa minden évben szeptember 1-től november 30-ig terjedő időben másfél méter szélességben és 15 ctmr. vastagságban homokréteggel akként beboritani, hogy az a vizlevezető árok vagy folyóka felé 5 ctmr. eséssel birjon. Ha a gyalogjáró másfél méternél keskenyebb lenne, akkor az évenként egész szélességben a fentebb érintett módon homokréteggel beboritandó.

Az utcai átjárókat a város közönsége készitteti és tartja fenn.

2. §.

Kötelesek a ház- és telektulajdonosok a gyalogjárók mellett elvonuló vizlevezető árkokat telkük vagy házuk utca vonalának hosszában a mérnöki hivatal által előirt utasitás és méretek szerint megásni, azokat tisztán tartani nem különben kötelesek ezen vizlevezető árkokon keresztül telkük kocsibejárójánál hidat épiteni és azt jókarban tartani.

3. §.

Kötelesek a ház- és telektulajdonosok a házuk és telkük utcai vonalának egész részén a szerb tövist és egyébb dudvát rendesen kiirtani.

4. §.

A szilárd burkolatal ellátott gyalogutakat kötelesek a ház vagy telektulajdonosok tisztán tartani, azokról a havat eltávolitani, s ha sik jéggel boritták, azokat fűrész porral vagy homokkal behinteni.

A nem szilárd burkolattal ellátott gyalogutakon összegyült havat kötelesek a ház- és telektulajdonosok eltávolitani.

5. §.

A belváros egész területén május 15-től szeptember 15-ig terjedő idő alatt a gyalogutak a ház- és telektulajdonosok által naponként egyszer és pedig asphalt burkolattal ellátott gyalogutak d. u. 1—2 óra között, a másféle burkolattal ellátott gyalogutak este 7—8 óra között megtisztoslandók.

Ezen szakaszban foglalt kötelezetség a külvárosok gyalogjárdáira ki nem terjed.

6. §.

A gyalogutakon kerekes talyigákat vagy bármiféle kocsikat huzni vagy taszitani, állatokat hajtani, a közlekedést akadályozó nagy tárgyakat huzni tilos.

Tilos hatósági engedély nélkül a gyalogutakat bármiféle tárgyakkal elfoglalni.

A fel- és lerakodás a gyalogutakon át csak ugy eszközölhető, ha az közlekedést nem akadályozza.

Tüzifa fűrészelésére és feldarabolására a gyalogutak el nem foglalhatók, e célra csakis az utcaterületnek a gyalogut mellett fekvő része vehető igénybe.

A favágatás után a beszemetelt utcai rész a fafágók által letisztitandó.

A külvárosi gyalogutak téli időben, midőn a kocsiutak járhatatlanok, fparcikkek és egyéb házi szükségletek be és kihordása, habár kézi járművekkel szabadon igénybe vehetők, de lábas jószágokat hajtani, a külvárosok gyalogutain bármely időben tilos.

7. §.

A bolternyők csak ugy alkalmazhatók, ha azok feszitő és támasztó rudjai a gyalogut szinvonala fölött 2.20 mtr. magasságban esnek. Az ernyőket lekötni vagy azokra tárgyakat aggatni tilos.

A kinyuló cégtáblák valamint a kinyuló lámpák 2.20 m-ternél alacsonyabban ki nem függeszthetők és azok a faltól 80 centiméternél kijebb nem nyulhatnak.

8. §.

A lakások takaritásánál a portörlőket az utcára kirázni tilos. Tükrök az utcán csak ugy szállithatók, ha azoknak az üvege le van takarva.

9. §.

Akik ezen szabályrendelet 1, 2, 3, 4, 5 és 8 §-ait meg nem tartják illetve megszegik, kihágást követnek el s 50 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén 3 napig terjedő elzárással fognak büntettetni.

Kihágást követnek el azok is, akik 6. és 7. §-át nem tartják meg vagy megszegik és amennyiben nem az 1879. évi XL. t.-c. 119. vagy 120. §§-ai alapján büntetendők, az első pontban foglaltakhoz képest fognak büntettetni.

Ezen büntetésen felül a kapitányi hivatal feljogosittatik, hogy az elmulasztott munkákat az illető ház- vagy telektulajdonos terhére hatóságileg eszközöltesse.

10. §.

A kihágások elbirálásánál elsőfokban a város rendőrkapitánya vagy a tanács által megbizott tisztviselő, másodfokban a város tanácsa, harmadfokban pedig a m. kir. belügyminiszter biráskodik.

11. §.

A kiszabott pénzbüntetésből befolyó összegek az 1901. évi XX. t. c. 23. §-ában jelzett célokra lesznek forditandók.

12. §.

Behajthatatlanság esetén a pénzbüntetések az 1879. évi XL. t. c. 22. §-a alapján változtatandók át elzárásra.

13. §.

Ezen szabályrendelet végrehajtásának ellenőrzésével a kapitányi hivatal, a homkolás és árokásás mérvének megállapitásával, s az afeletti ügyelettel a mérnöki hivatal megbizatik.

Arad, 1914 évi február hó 12-én.

Greén, főkapitány.

Jó anyák, gondos szülők legiobban cselekszenek, ha gyermekeiknek átlátszó, kellemes izű, mindig friss: Hajós-féle **Csukamájolajat** adnak. Egy üveg utasitással ára **2 korona.**

Fagydaganatok FRIGIN. elmulasztására, fagyviszketegség biztos megszüntetésére legjobb szer a Ára ecsettel és utasitással **70 fillér.**

Depillor-szőrvesztő. E kitünő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt arc, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolitható. Ára utasitással **1 korona.**

Kötszerek, gummicikkek, és sebészeti eszközök legolcsóbb és legjobb beszerzési forrása. Az összes létező és friss gyermektápszerek nagy raktára. :-: :-: :-:
SOXLET sterilizáló apparatus és annak egyes alkotrészei külön is állandóan kaphatók.

Fenti szerek kizárólagos készitője és egyedüli nagy raktára: Hajós Árpád
gyógyszertára ARAD, Andrássy-tér 22. sz.
741 (Megyeházzal szemben.)

5165—1914. kh. sz.

Vásári hirdetés.

Arad szab. kir. városban az idei tavaszi országos vásár folyó évi március hó 27 ikétől bezárólag március hó 31-ikéig fog megtartatni. Az állatvásár március 27, 28 és 29-én tartatik és arra minden féle állat felhajtása március hó 27-én reggel 4 órától kezdve meg van engedve. A kirakó vásár március hó 27-től március hó 31-ig tart.

Arad, 1914. március 4.

Greén Nándor s. k.
főkapitány.

Alágyujtásra

való papir

kb. 50 kilós bálakban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az

Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Meghivó.

Magyarád régi hegyközsége folyó hó 14-én szombaton tartja

rendes tavaszi

közgyülését,

a melyre a hegyközség tisztelt tagjai ez uton is meghivatnak.

Tárgyak.

1. A mult 1913. évi hegyközségi számadás tárgyalása, megállapitása és jóváhagyása.
2. A munkabérek megállapitása.
3. A hegyőrök fizetésének emelése.

Magyarád, 1914. évi március hó 4-én. 1517

A hegyközség elöljárósága

Eladó

a székudvari gazdasági népiskolánál nagymennyiségü nemes, 3—5 éves gyümölcsfaoltvány, darabonként 50—80 fillér. Megrendelések az iskolagazgatóság cimén kéretnek. 1523

Uj gyár! Telefon 820. Uj gyár!

Első Aradi Orthodox Kóser כשר szalámi-gyár

ARAD, Boros Béni-tér 11. szám.

törvényileg bej. cég.

Sürgönycim: **Szalámigyár Arad.**

Rendeléseket **szalámi, tormás virstli** és **sonkafélékben** prompt házhoz szállitással legolcsóbban teljesit.

Vidéki viszonteárusitók kerestetnek. 1511

Értesités.

Van szerencsém Arad és vidéke m. t. közönségének szives tudomására adni, hogy a

Parádi ásványvizforrások

kezelőhivatala Aradon, Deák Ferenc-utca 36. szám alatti ásványviz kereskedésemben 1490

kerületi főraktárt

létesitett és a világhirü és közkedvelt **Parádi kénes savanyuviz,** mely az egészségre, jelesen az emésztésre oly nagy gyógyhatással bir, nálam nagyban és kicsinyben állandóan friss töltésben beszerezhető. Tiz palacktól kezdve Aradon bárhova házhoz szállitom az ásványvizet.

Teljes tisztelettel **KARDOS MIKLÓS** ásványvizkereskedő

Arad, Deák Ferenc-utca 36. (bent az udvarban) Telefonszam 686.

JÖN

A

ROCOCO

? ? ?

Apró hirdetések.

Azon apróhirdetésekre vonatkozó tudnivalók, ahol a hirdetés mellett: „Bővebbet, vagy cim a kiadóban" áll, közelebbi adatok olvashatók az „Aradi Közlöny" kiadóhivatalának előcsarnokában elhelyezett táblán.

LEVELEZÉS.

Kiadóhivatalunkba
a következő jeligés levelek érkeztek:
„60."
„Barátság."
„Özvegy."
„Tubarózsa."
„Szenvedélyes 24."
„Hosszabb időre."
„Barna 27."
„Meguntam a magányt."
„Jó tanuló."
„Barna molett."
„Alkalmi vétel."
„Gyáros 45."
„Üzlethelyiség."
„Ügyes."

Manoi!
Szombaton nem leszek Aradon. Hétfőn délelőtt várlak, kézcsók mérnöktől. 1515

Intelligens leány
garzon uriember diskrét barátságát keresi. Levelek „Tavasz" jelige alatt Tököli-téri fiókposta posterestant és e lapban okvetlenül jelezni. 1529

OKTATÁS.

Tantolyam megnyitás!
Márczius hóban uj tanfolyamot szervezünk kizárólag elsőrendü képesitett tanerők vezetésével. Növendékeink a legalaposabb kiképzést nyernek a Gépirásban összes rendszer. Gyorsirásban levelező és vita. Könyvelésben egyszerü és kettős. És kereskedelmi levelezésben. Rendkivül tágas, hygyénikus tanterem, villanyvilágitás, központi fütés. — Beiratkozás egész nap! Díjtalan állásközvetités! Ziffer és Hollós irógépvállalata Br. Bohuspalota. Telefon 513. 1818

ALKALMAZÁST NYER.

Vidékre
egy magányos uri nőhöz kerestetik egy zsidó leány, ki a háztartásban mindent elvégez és főzni tud. Jelentkezni lehet délelőtt Perényi-utca 4. sz., ajtó 5. 1509

ALKALMAZÁST KERES.

Középkoru nő,
ki a házi teendőkben jártas és jól főz, vidékre házvezetőnőnek ajánlkozik. Cim Szabó Anna, Ferenc-tér 6 szám. 1510

Intelligentes
deutsches Fräulein mit vorzüglich langjährigen Zeugnissen, sucht Stelle zu grösseren Kindern, oder als Hausfräulein in nur grosses vornehmes Haus, unter: „Sehr selten" 2648

Egy ügyes
szijgyártó állást keres gyárban vagy uradalomban, felesége ugyanott szintén vállalna alkalmazást. Szives megkeresések Nagy Géza Andrássy-tér 7. Arad. 1508

Irodai
alkalmazást keres románul is beszélő irodai, telekkönyvi ügyekben jártas fiatal ember. Cim a kiadóhivatalban. 1516

Fiatalabb nő
kenyér- vagy lisztüzletbe elárusitónőnek, esetleg a délelőtti órákra főzőnőnek ajánlkozik. Cim a kiadóhivatalban. 1503

KIADÓ LAKÁS.

Kiadó május hó 1-re
egy földszinti modern utcai lakás. Erzsébet királyné-körut 1/a. szám alatt. 1521

Egy különbejáratu
kényelmesen butorozott szoba azonnal kiadó Forray-utca 2a szám. a. földszint. 1527

Az Andrássy-téren
az első emeleten, a főtér kellő közepén, egy utcai lakás azonnalra, vagy május hó 1-re kiadó Bővebbet a kiadóhivatalban.

Azonnalra kiadó
Vörösmarthy-u. 1. szám külön bejáratu butorozott utcai szoba, egy vagy két ur részére. 1472

Két szobás
utcai garçon lakás irodának is igen alkalmas márczius 1-ére, esetleg azonnalra kiadó. Deák Ferenc-utca 39. sz. alatt. 1077

Szabadság-tér 5-6. szám
alatt egy II. emeleti utcai lakás, 3 szoba és mellékhelyiségekkel együtt május 1-re kiadó. 1444

Egy
2 szobás utcai lakás május hó 1-re kiadó. Ugyantt házmester pár, aki a vizvezeték szereléshez ért, azonnal felvétetik. Bővebbet Csernovits Péter-utca 27, üzletben. 1454

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Villanyhasználatra
könnyen átalakitható gázcsillárok és lámpák olcsó áron eladók. — Ugyanott egy reichean szintén eladó. Bővebbet Andrássy-tér 25. sz. házmesternél. 1504

Méhek
országos méretü kaptárral eladó. Tritthaler Ferenc Szerb-u. 110. sz. Ujarad. 1507

Eladó
háló és ebédlő teljes berendezés, zongora és más butor darabok. Cim megtudható Iványi Menyhért cipőüzletében, Forray-u. 1487

Mézet
5 kg-os bádog bödönben 7 kor 20 fillér utánvét mellett bérmentve küld Kiss Lajos Szentleányfalva, (Arad m) 1497

Lakatos
és kovács szerszám eladó. Deák Ferenc-u. 6. 1528

Alágyujtásra való papir
kb. 50 kilós bálakban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

INGATLAN.

Aranykéz-utca 11 számu
ház nagy gyülmölcsös kerttel, 428 □ öl telek, külön baromfiudvarral kedvező feltétellel eladó. 1361

ÜZLETEK.

Salacz-utca 2. szám
alatt egy nagy üzlethelyiség pincével kiadó. Bővebbet Czernóczky Mihály üzletében Kossuth-utca 8. 1317

Demeter-utcza
41—42. szám alatti házban levő kenyérgyár 4 nagy sütő kemencével és szép modern lakással együtt bérbeadó, esetleg a ház szabad kézből eladó. Goldschmidt Sándor, Arad Minorita palota bővebb fel világositást ad. 1496

Jóforgalmu
korcsma és üzlethelyiség külön teremmel együtt, kiadó. Cim a kiadóban. 1501

KÜLÖNFÉLE.

Fucovesin
Tabl. fucovesini comp. Elhizás elleni gyógyszer, nem hashajtó, nem ártalmas. Kipróbált biztos szer. — Ára használati utasitással ellátott eredeti doboznak 3 korona 50 fillér. Főraktár: Hehs Vilmos gyógyszertára a Szent Istvánhoz Aradon, Batthyány-utca. Összes készitményeink Földes Kelemen gyógyszertárában is kap hatók. 5189

Szanatorium Dr. Fasan
Spittal Millstätter-tó, Karintia. Alapittatott 1893. Morfium leszoktatási gyógymód kényszer nélkül és enyhe formában, ugymint könnyü betegeknek és üdülésre szorultaknak általában. Prospektust ingyen. 1053

Mondották már...
egy pár százan, hogy a legjobb minőségü és legtartósabb
férfi-, női- és gyermekcipőket
csakis az
„Aradi Cipőtermelő-szövetkezet"
Szabadság-tér 14. sz.
alatti üzletében lehet beszerezni, ahol aradi cipészek által készitett cipők nagy raktá a van.
Megrendelések és javitások azonnal elkészittetnek. 1519
Olcsó árak!
Figyelmes kiszolgálás!

Takszameteres
Bér-autok
Telefonszám
816
2281
Szolgálat: reggel fél 6 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

A legujabb 720
párisi és londoni **divatszövetekből** legszebb szabásu **tavaszi felöltők és öltönyök** rendelhetők:
Schäffer Henrik
elsőrendü uriszabászati műtermében. Telefon 208. sz.

Prima hasitott szöllőkaró
minden hosszban, valamint mindennemü. 1408
tüzifák
jó minőségben és olcsó árakban kaphatók:
Oravetz Miklós
fakereskedésében ARAD,
Alsómarospart 24. szám.

Védekező szerek
szőlő, gyümölcs és mezőgazdaság részére.
Rézkénpor
peronospora ellen.
Vizben oldható kénsó
oidium ellen.
Füsttámasztó anyag
szőlőknek fagy ellen való megvédésére.
Vizben oldható gyümölcsfa-carbolineum mészkénlé
gyümölcsfák gombabetegségei ellen — darabos kén — rudkén — közönséges és asbest-kénlap — rézmészpor — chlorbaryum répaféreg ellen stb.
Elismerő levelekkel szolgálhatunk.
Dobiaschl J. és Dörner Testvérek,
vegyitermék gyárai ***ARAD.***
Telefon 165. 1391

Aradi nyomdarészvénytársaság könyvnyomdája, könyvkötészete és betűtöntődéje.